

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-95-17-A
Datum: 2. april 2007.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Andréia Vaz, predsjedavajuća
sudija Mohamed Shahabuddeen
sudija Mehmet Güney
sudija Theodor Meron
sudija Wolfgang Schomburg

Sekretar: g. Hans Holthuis

TUŽILAC

protiv

MIROSLAVA BRALE

PRESUDA PO ŽALBI NA KAZNU

Tužilaštvo:

g. Peter M. Kremer, Q.C.
g. Xavier Tracol
gđa Kristina Carey

Odbrana:

g. Johnatan Cooper
gđa Virginia C. Lindsay

I. UVOD	2
II. KRITERIJUM PREISPITIVANJA U ŽALBENOM POSTUPKU	3
III. PRVI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE ZLOUPOTRIJEBILO SVOJE DISKRECIONO OVLAŠTENJE TAKO ŠTO NIJE UZELO U OBZIR ODREĐENE FAKTORE KAO OLAKŠAVAJUĆE	5
B. RANJI NAPAD NA ŽALIOCA I NJEGOVU SUPRUGU U NJHOVOM DOMU	7
C. PRINUDA I ZAPOVIJEDI PRETPOSTAVLJENIH	9
D. ZAKLJUČAK	11
IV. DRUGI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE POGRIJEŠILO ZATO ŠTO NIJE PRIPISALO ODGOVARAJUĆU TEŽINU SPECIFIČNIM FAKTORIMA ZA UBLAŽAVANJE KAZNE.....	12
A. ŽALIOČEVE LIČNE PRILIKE.....	12
1. Žaliočeve lične prilike	13
2. Žaliočevo zatočenje nakon pokušaja predaje 1997. godine	14
3. Težina krivičnih djela koje je počinio žalilac i njegove lične prilike	14
B. ŽALIOČEVA SARADNJA	15
1. Saradnja od značaja za Međunarodni sud	16
2. Saradnja s optužbom	20
3. Saradnja od značaja za stanovnike Ahmića: ponašanje žalioca nakon sukoba	30
V. TREĆI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE POGRIJEŠILO ZATO ŠTO NIJE IZDALO NALOG ZA PRIMJERENO SMANJENJE KAZNE KAKO BI ONA ODRAZILA OLAKŠAVAJUĆE OKOLNOSTI U OVOM PREDMETU	33
VI. DISPOZITIV	38
VII. DODATAK A: PROCEDURALNI KONTEKST.....	39
1. DOSTAVA PODNESAKA U ŽALBENOM POSTUPKU	39
3. ZAHTEVI U SKLADU S PRAVILOM 115	39
4. DRUGI ZAHTEVI KOJI SE TIČU MERITUMA PREDMETA.....	40
5. DOPUNSKI PODNESCI	41
6. STATUSNE KONFERENCIJE.....	42
7. ŽALBENA RASPRAVA	42
VIII. DODATAK B: GLOSAR	43
A. SPISAK CITIRANIH SUDSKIH ODLUKA	43
1. Međunarodni sud	43
2. MKCR	47
B. SPISAK DRUGIH PRAVNIH IZVORA	48
C. SPISAK SKRAĆENICA	48

I. UVOD

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (u daljnjem tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po žalbi na Presudu o kazni Pretresnog vijeća III izrečenoj 7. decembra 2005. u predmetu *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-S (u daljnjem tekstu: Presuda).

2. Događaji povodom kojih je podignuta ova žalba zbili su se u selima Ahmići, Nadioci i u njihovoj okolini u srednjoj Bosni i Hercegovini u periodu od aprila do jula 1993. godine. Miroslav Bralo, rođen 13. oktobra 1967. (u daljnjem tekstu: žalilac), kao pripadnik "Džokera", antiterorističkog voda IV bataljona Vojne policije Hrvatskog vijeća obrane (u daljnjem tekstu: HVO),¹ učestvovao je u napadu na selo Ahmići 16. aprila 1993. s uputstvima da se selo etnički očisti, pobiju svi vojno sposobni muškarci Muslimani, spalje sve muslimanske kuće i protjeraju svi muslimanski stanovnici iz sela.²

3. Prva optužnica protiv žalioca podignuta je pod pečatom 10. novembra 1995. Dana 21. decembra 1998. podnesena je izmijenjena verzija, takođe pod pečatom, koja je objelodanjena u oktobru 2004.³ Dana 19. jula 2005. tužilaštvo (u daljnjem tekstu: optužba) je dostavilo Sporazum o izjašnjavanju o krivici na temelju izmijenjene optužnice⁴ podnesene istog dana, u kojoj je broj tačaka smanjen s dvadeset jedne na osam.⁵ Izmijenjena optužnica tereti žalioca za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, kao zločin protiv čovječnosti, kažnjiv na osnovu članova 5(h) i 7(1) Statuta Međunarodnog suda (u daljnjem tekstu: Statut) (tačka 1). Pored toga, tereti ga za četiri teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949.: mučenje ili nečovječno postupanje, kažnjivo na osnovu članova 2(b) i 7(1) Statuta (tačka 3); protivpravno zatvaranje, kažnjivo na osnovu članova 2(g) i 7(1) Statuta (tačka 6 i 7); i nečovječno postupanje, kažnjivo na osnovu članova 2(b) i 7(1) Statuta (tačka 8). Nadalje, Optužnica tereti žalioca za tri kršenja zakona ili običaja ratovanja, kažnjiva na osnovu članova 3 i 7 (1) Statuta: ubistvo (tačka 2), mučenje (tačka 4) i povrede ličnog dostojanstva, uključujući silovanje (tačka 5).⁶ Pretresno vijeće je na raspravi o izjašnjavanju o krivici održanoj 19. jula 2005. potvrdilo Izmijenjenu optužnicu, prihvatilo potvrdno izjašnjavanje žalioca o krivici po svih osam tačaka za koje je terećen i donijelo osuđujuću presudu po svih tih osam tačaka Optužnice.⁷

¹ Presuda o kazni, par. 10.

² Presuda o kazni, par. 12.

³ Presuda o kazni, par. 1.

⁴ Sporazum o izjašnjavanju o krivici i Izmijenjena optužnica podneseni su u sklopu sljedećeg dokumenta: *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-PT, Podnošenje dokumenata u vezi s pravilom 62ter, 19. juli 2005., koji sadrži Sporazum o izjašnjavanju o krivici, Izmijenjenu optužnicu i Činjenični osnov.

⁵ Presuda o kazni, par. 3.

⁶ Presuda o kazni, par. 5.

⁷ Presuda o kazni, par. 3, gdje se govori o raspravi o izjašnjavanju o krivici u predmetu br. IT-95-17-PT, *Tužilac protiv Miroslava Brale*, 19. juli 2005., T. 44.

4. U Podnesku u vezi s odmjerenjem kazne dostavljenom 10. oktobra 2005., optužba je predložila Pretresnom vijeću da izrekne kaznu od 25 godina zatvora.⁸ Žalilac nije tačno naveo kakvu kaznu smatra prihvatljivom, ali je izjavio da ne bi trebala prelaziti 18 godina zatvora.⁹ Rasprava o odmjerenju kazne održana je 20. oktobra 2005. Dana 7. decembra 2005. Pretresno vijeće je osudilo žalioca na 20 godina zatvora.¹⁰

5. Žalilac je 5. januara 2006. dostavio svoju najavu žalbe, a svoj žalbeni podnesak 30. marta 2006.¹¹ Optužba je odgovorila svojim podneskom od 2. maja 2006.¹² Dana 19. maja 2006. dostavljena je replika na podnesak respondentata.¹³ Žalilac je kasnije uložio dva dopunska podneska u vezi s kojima su primljeni odgovori i replike.¹⁴

6. U svom Žalbenom podnesku žalilac u opštim okvirima tvrdi da je Pretresno vijeće načinilo grešku u primjeni prava i postupilo izvan okvira svojih diskrecionog ovlaštenja u procjeni činjenica pri izricanju kazne koja je očigledno previsoka, što predstavlja grubo kršenje pravde, budući da kazna adekvatno ne odražava bitne olakšavajuće faktore u ovom predmetu.¹⁵ U prilog tom argumentu žalilac posebno ističe (1) da je Pretresno vijeće pogriješilo ocijenivši neka pitanja "u cijelosti sporednim za presudu" i utvrdivši da ih stoga "ne treba uzeti u obzir" kao olakšavajući faktor;¹⁶ (2) da je Pretresno vijeće pogriješilo u procjeni težine faktora koje je prihvatilo kao bitne;¹⁷ i (3) da "u cjelini" kazna nije adekvatno smanjena kako bi odrazila obim i vrijednost olakšavajućih okolnosti.¹⁸ Žalbeno vijeće će svaki od tih argumenata razmotriti kao poseban osnov za žalbu. U mjeri u kojoj se argumenti za prva dva osnova ponavljaju u trećem osnovu, Žalbeno vijeće će težište analize staviti na prva dva osnova, a potom ih, prema potrebi, uključiti u treći, pozivajući se na analizu prethodna dva.

II. KRITERIJUM PREISPITIVANJA U ŽALBENOM POSTUPKU

7. Relevantne odredbe o odmjerenju kazne sadržane su u članovima 23 i 24 Statuta i u pravilima od 100 do 106 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (u daljnjem tekstu: Pravilnik). I član 24 Statuta i pravilo 101 Pravilnika sadrže opšte smjernice za pretresna vijeća koje ih

⁸ *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-S, *Djelimično zapečaćen* podnesak optužbe u vezi s odmjerenjem kazne, 10. oktobar 2005. (u daljnjem tekstu: Podnesak optužbe u vezi s odmjerenjem kazne), par. 97.

⁹ *Tužilac protiv Miroslava Brale*, Podnesak u vezi s odmjerenjem kazne u ime Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-S, 25. novembar 2005., RP D 760-D 590 (u daljnjem tekstu: Podnesak odbrane u vezi s odmjerenjem kazne), par. 86-89.

¹⁰ Presuda o kazni, par. 95.

¹¹ Najava žalbe na Presudu o kazni u ime Miroslava Brale, 5. januar 2006. (u daljnjem tekstu: Najava žalbe); Povjerljivi žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale, 30. mart 2006. (u daljnjem tekstu: Povjerljivi podnesak žalioca). Verzija ovog podneska redigovana za javnost dostavljena je 26. maja 2006. (u daljnjem tekstu: Podnesak žalioca).

¹² Podnesak respondentata-optužbe na "Žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale", 2. maj 2006. (u daljnjem tekstu: Podnesak respondentata).

¹³ Povjerljiva replika u ime Miroslava Brale, 19. maj 2006., ponovo je u neredigovanom obliku dostavljena za javnost 26. maja 2006. (u daljnjem tekstu: Replika na podnesak respondentata).

¹⁴ *Vidi* niže u tekstu "Dodatak A: Proceduralni kontekst" pod "Dopunski podnesci".

¹⁵ Podnesak žalioca, par. 3.

¹⁶ Podnesak žalioca, par. 4.1.1.

¹⁷ Podnesak žalioca, par. 4.1.2.

¹⁸ Podnesak žalioca, par. 4.1.3.

obavezuju da prilikom odmjerenja kazne uzmu u obzir sljedeće faktore: težinu krivičnog djela ili ukupnost kažnjivog ponašanja, lične prilike osuđenog lica, opštu praksu u pogledu zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije, te otežavajuće i olakšavajuće okolnosti.¹⁹

8. Postupci koji se vode po žalbama na kaznu, kao i oni koji se vode po žalbama na prvostepenu presudu, jesu žalbeni postupci *stricto sensu*,²⁰ oni su korektivne prirode, a ne suđenja *de novo*.²¹ Žalbeno vijeće će u načelu uzimati u obzir samo dokaze koje Pretresno vijeće pominje u tekstu presude ili u fusnotama vezanim za taj dio teksta, dokaze koji su sadržani u spisu prvostepenog postupka i na koje se strane pozvale, te dodatne dokaze prihvaćene u žalbenom postupku.²² Žalbeno vijeće naglašava da će u slučajevima kada se radi o grešci u primjeni prava i/ili činjeničnoj grešci u vezi s olakšavajućim okolnostima zaključak o tome da li neka činjenica predstavlja olakšavajuću okolnost donijeti na osnovu "ocjene najveće vjerovatnoće".²³ U skladu s članom 25 Statuta, uloga Žalbenog vijeća ograničena je na to da ispravlja greške u primjeni prava koje obesnažuju neku odluku i činjenične greške zbog kojih je došlo do neostvarenja pravde.²⁴ Ti kriterijumi su čvrsto uvriježeni u praksi Žalbenog vijeća ovog Međunarodnog suda²⁵ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (u daljnjem tekstu: MKSR).²⁶

9. Pretresnim većima su data široka diskreciona ovlaštenja u odmjerenju primjerene kazne zbog njihove obaveze da kaznu individualizuju kako bi bila odraz individualnih prilika optuženog i težine zločina.²⁷ Prema opštem principu, Žalbeno vijeće neće preinačiti kaznu osim ako žalilac ne pokaže da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja ili da nije

¹⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 392.; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 6; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 6; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 6; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 7; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 429 i 716. Pored toga, pretresna vijeća su dužna da uzmu u obzir koliki je dio kazne za isto djelo koju je eventualno izrekao nacionalni sud osuđena osoba već izdržala, kao što se navodi u članu 10(3) Statuta i pravilu 101(B)(iv) Pravilnika.

²⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 393; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Mucić i drugi*, par. 11.

²¹ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 393; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 8; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 408; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Mucić i drugi*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 724.

²² Drugostepena presuda u predmetu *Naletilić i Martinović*, par. 11-12; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 13 i 24.

²³ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 43; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 697; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 590.

²⁴ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 8; Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 40.

²⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 14; Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 4-12; Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par. 35-48; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 29; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 434-435; Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 37; Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*, par. 64.

²⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Musema*, par. 15; Drugostepena presuda u predmetu *Akayesu*, par. 178; Drugostepena presuda u predmetu *Kayishema i Ruzindana*, par. 320.

²⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 393; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 7; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 9; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 717.

postupilo u skladu s mjerodavnim pravom.²⁸ Žalilac je taj koji mora da pokaže na koji je način pretresno vijeće prekoračilo okvire svojih diskrecionih ovlaštenja prilikom odmjeravanja kazne.²⁹ Da bi pokazao da je pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svojih diskrecionih ovlaštenja, “[ž]alilac mora da pokaže da je Pretresno veće pridalo težinu spoljnim ili irelevantnim okolnostima, da nije pridalo značaj relevantnim okolnostima, ili da im je pridalo nedovoljno značaja, da je očigledno pogrešno procenilo činjenice na osnovu kojih je primenilo svoje diskreciono pravo ili da je donelo odluku koja je u toj meri nerazumna ili očigledno nepravедna da Žalbena veće može da zaključi da Pretresno veće nije valjano primenilo svoje diskreciono pravo.”³⁰

III. PRVI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE ZLOUPOTRIJEBILO SVOJE DISKRECIONO OVLAŠTENJE TAKO ŠTO NIJE UZELO U OBZIR ODREĐENE FAKTORE KAO OLAKŠAVAJUĆE

10. Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće, uprkos tome što je razmotrilo njegove argumente,³¹ nije uzelo u obzir sljedeće činjenice kao olakšavajuće okolnosti: (1) pogoršavanje vojne i političke situacije u Lašvanskoj dolini 1992. i 1993. godine;³² (2) napad na žalioca i njegovu suprugu u njihovoj kući u februaru 1993.;³³ (3) činjenicu da je žalilac pušten iz zatvora pod uslovom da učestvuje u napadu na selo Ahmići;³⁴ i (4) način na koji su ga koristili njegovi pretpostavljeni.³⁵ On zaključuje da svako pitanje pokrenuto u vezi s prvim osnovom za njegovu žalbu ima određenu težinu, posmatrano pojedinačno i kumulativno, i da ga je Pretresno vijeće pri odmjeravanju kazne trebalo uzeti u obzir.³⁶ Optužba odgovara da prvi podosnov za žalbu žalioca treba biti odbijen.³⁷

11. Žalbena vijeće konstatuje da, iako žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni prava zato što nije uzelo u obzir pitanja koje on smatra relevantnim za kaznu,³⁸ pitanje koje treba razmotriti nije da li činjenice na koje se on poziva trebaju, pravno gledano, biti uzete u obzir kao olakšavajuće okolnosti, već da li je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje kada

²⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 393; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 8; Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 680; Drugostepena presuda u predmetu *Krstić*, par. 242; Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*, par. 408; Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 99; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 725; Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 239; Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*, par. 187; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*, par. 22.

²⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 393; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 8; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 9; Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 725.

³⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 394; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 95; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 44.

³¹ Podnesak žalioca, par. 4.1, fusnota 2.

³² Podnesak žalioca, par. 8.1, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 51.

³³ Podnesak žalioca, par. 8.1, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 52.

³⁴ Podnesak žalioca, par. 8.1, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 56.

³⁵ Podnesak žalioca, par. 8.1, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 56.

³⁶ Podnesak žalioca, par. 42.

³⁷ Podnesak respondenta, par. 3.40.

³⁸ Podnesak žalioca, par. 7.1.

je odlučivalo o tome koje bi se činjenice mogle uzeti u obzir.³⁹ Jedina olakšavajuća okolnost koju pretresna vijeća, pravno gledano, konkretno moraju razmotriti u skladu s pravilom 101(B)(ii) Pravilnika jeste saradnja s optužbom.⁴⁰

A. Pogoršavanje vojne i političke situacije u Vitezu

12. Žalilac navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je pri odmjeravanju kazne kao bitnu okolnost zanemarilo pogoršavanje vojne i političke situacije u opštini Vitez prije napada u aprilu 1993.,⁴¹ dok su prethodna pretresna vijeća pri odmjeravanju kazne uzimala u obzir "surovo okruženje oružanog sukoba u cjelini".⁴² On tvrdi da činjenica da je veliki broj mještana učestvovao u napadu slijedeći nezakonite zapovijedi ukazuje na razmjere krize društvenih i moralnih normi na tom području u aprilu 1993.⁴³ i da, iako se ovakvim pristupom ne mogu opravdati počinjena zlodjela, "ekstremne prilike" i "atmosfera straha i neizvjesnosti" dopuštaju blažu osudu pojedinačnog počinioca.⁴⁴ Žalilac zaključuje da je kao posljedica toga bilo "neprirodno i nepravedno" isključiti ratnu stvarnost u Bosni iz razmatranja faktora koji leže u osnovi izrečene kazne.⁴⁵ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće bilo upoznato s pritiskom kojem su mnogi bili izloženi zbog pogoršane situacije u regiji⁴⁶, ali da se, uzimajući u obzir tešku, nasilnu i okrutnu prirodu krivičnih djela žalioca, kontekst u kojem su ona počinjena ne može smatrati olakšavajućom okolnošću.⁴⁷ Optužba tvrdi da "drugačiji zaključak može dovesti do toga da se surovo okruženje može koristiti za ublažavanje težine kažnjivog ponašanja svih učesnika u sukobu".⁴⁸

13. Žalbena vijeće konstatuje da je, kao što žalilac u stvari i priznaje,⁴⁹ Pretresno vijeće i uzelo u obzir argumente koje je žalilac naveo u svom Podnesku u vezi s odmjeravanjem kazne⁵⁰ i na raspravi u vezi s odmjeravanjem kazne⁵¹ o pogoršavanju vojne i političke situacije u opštini Vitez. Pretresno vijeće je zaključilo da su "takvi pritisci [bili] opštepoznata stvar", ali da "ogromni pritisci" o kojima govori žalilac nisu mogli biti uzeti u obzir kao olakšavajuća okolnost budući da su "veliki dijelovi stanovništva opštine Vitez, kao, uostalom, i mnogih dijelova Bosne i Hercegovine, bili izloženi istim ili sličnim pritiscima, a ipak nisu reagovali na način na koji je reagovao Bralo".⁵² Pretresno vijeće se, prema tome, nije oglušilo o žaliočeve argumente, ali je odbilo da uzme u obzir haotični kontekst kao

³⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 780.

⁴⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 180, *Vidi* takođe Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 63.

⁴¹ Podnesak žalioca, par. 10-15. *Vidi* takođe Podnesak respondenta, par. 5-6, AT. 43.

⁴² Podnesak žalioca, par. 14 u kojem se citira Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*, par. 1283, *Vidi* takođe AT. 44.

⁴³ Podnesak žalioca, par. 13.

⁴⁴ Podnesak žalioca, par. 15.

⁴⁵ Podnesak žalioca, par. 15.

⁴⁶ Podnesak respondenta, par. 3.8. koji se odnosi na Presudu o kazni, par. 51.

⁴⁷ Podnesak respondenta, par. 3.6 i 3.8.

⁴⁸ Podnesak respondenta, par. 3.7; AT. 91-92.

⁴⁹ Podnesak žalioca, par. 12.

⁵⁰ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 47.

⁵¹ T. 120 (20. oktobar 2005.)

⁵² Presuda o kazni, par. 51.

olakšavajuću okolnost. Žalilac u žalbenom postupku samo ponavlja argumente koje je već naveo za vrijeme prvostepenog postupka i ne uspijeva dokazati da je Pretresno vijeće počinilo primjetnu grešku. U svakom slučaju, Žalbeno vijeće je već zauzelo stav da haotični kontekst sukoba nije faktor koji se može uzeti u obzir kao olakšavajuća okolnost:

[...] zaključak da se "haotični" kontekst događaja može smatrati olakšavajućim faktorom u okolnostima borbenih operacija mogao bi navesti na zaključak da to predstavlja olakšavajuću okolnost za kažnjivo ponašanje cjelokupnog ljudstva u zoni zahvaćenoj ratom. Sukob je po svojoj prirodi haotičan i dužnost je sudionika u tom sukobu da kaos umanje i da poštuju međunarodno humanitarno pravo. Iako okolnosti u srednjoj Bosni 1993. jesu bile haotične, Žalbeno vijeće ne vidi nikakav meritum niti logiku u tome da se puki kontekst samog rata prepozna kao faktor koji valja uzeti u obzir kao olakšavajuću okolnost za kažnjivo ponašanje sudionika u tom sukobu.⁵³

14. Iz gorenavedenih razloga ovaj dio žaliočevog prvog žalbenog osnova se odbija.

B. Raniji napad na žalioca i njegovu suprugu u njihovom domu

15. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je napad na njegovu kuću⁵⁴ razmatralo samo u opštem kontekstu napetosti u regiji čime je propustilo da "pravedno ocijeni snagu tog materijala u odnosu na njegov značaj za njega lično".⁵⁵ Prema njegovom mišljenju, njegova situacija se ne može uporediti sa situacijom u kojoj su se nalazili drugi jer očito nema dokaza za to da su veliki dijelovi stanovništva bili izloženi "ciljanom granatiranjju svojih kuća tokom noći".⁵⁶ Nadalje, žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir činjenicu da je njegova supruga bila žrtva napada.⁵⁷ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće posebno razmatralo napad na žaliočevu kuću i valjano primijenilo svoje diskreciono ovlaštenje, ne pridavši toj činjenici nikakvu težinu kao olakšavajućoj okolnosti.⁵⁸

16. Prije nego što se pozabavi utemeljenošću žaliočevih argumenata, Žalbeno vijeće će razmotriti tvrdnju optužbe da žalilac pokušava da se pozove na princip *tu quoque*.⁵⁹ S tim u vezi Žalbeno vijeće primjećuje da žalilac ne pokušava izbjeći odgovornost za svoje postupke,⁶⁰ već želi da se napad na njegov dom uzme kao olakšavajući faktor pri utvrđivanju visine kazne. Prema tome, žalilac se nije želio pozvati na princip *tu quoque*. Žalbeno vijeće će sada pokušati procijeniti je li Pretresno vijeće

⁵³ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 711.

⁵⁴ Na raspravi u žalbenom postupku žalilac je objasnio da misli na kuću u kojoj je živio 1993. godine (AT. 50-51).

⁵⁵ Podnesak žalioca, par. 21.

⁵⁶ Podnesak žalioca, par. 21.

⁵⁷ Podnesak žalioca, par. 22.

⁵⁸ Podnesak respondenta, par. 3.10 koji se poziva na Presudu o kazni, par. 48, u kojem je Pretresno vijeće razmotrilo opšte porodične prilike žalioca, i par. 52 koji se konkretno bavi napadom na žaliočev dom. *Vidi* takođe AT. 93.

⁵⁹ Podnesak respondenta, par. 3.11. Princip *tu quoque* prethodno je objašnjen kao pokušaj optuženog da opravda svoje krivično djelo pokazujući da je protivnik ranije počinio slično krivično djelo. (*Vidi* predmet *Kupreškić i drugi*, Prvostepena presuda, par. 515-516).

⁶⁰ Replika na podnesak respondenta, par. 9; AT. 45.

ispunilo svoju obavezu u skladu s pravilom 101(B)(ii) Pravilnika i razmotrilo sve olakšavajuće okolnosti koje su mu predočene.⁶¹

17. Pretresno vijeće je, razmatrajući žaliočeve argumente u vezi s napadom na njegov dom, zaključilo sljedeće:

Ukoliko se ta činjenica iznosi kao dokaz nekakvog opravdanog straha koji je Bralo proživljavao uslijed narušenih odnosa između Hrvata i Muslimana u njegovom kraju, onda Pretresno vijeće ponavlja da napetosti koje su u toj oblasti postojale u relevantnom periodu nipošto ne mogu poslužiti kao olakšavajući faktor u određivanju kazne za Braline teške, nasilne zločine.⁶²

Pretresno vijeće je stoga žaliočeve argumente razmotrilo u opštem kontekstu vojne i političke situacije u opštini Vitez. Ponovilo je da napetosti koje su postojale na tom području ne mogu poslužiti kao olakšavajući faktor i time se posredno vratilo na svoj prethodni zaključak da su "[v]eliki dijelovi stanovništva opštine Vitez, kao, uostalom, i mnogih dijelova Bosne i Hercegovine, bili [...] izloženi istim ili sličnim pritiscima, a ipak nisu reagovali na način na koji je reagovao Bralo".⁶³

18. Uzimajući u obzir žaliočev argument da se Pretresno vijeće u ovom dijelu obrazloženja trebalo pozvati na konkretne napade na kuće koji su obuhvatali "velike dijelove stanovništva [...] 3. februara 1993. ili prije tog datuma"⁶⁴ kako bi pokazalo da su ti dijelovi stanovništva bili izloženi istim ili sličnim pritiscima, Žalbeno vijeće smatra da nije bilo potrebe da Pretresno vijeće te konkretne događaje uzima u obzir. Bez obzira na to razmatra li se haotični kontekst ili konkretni napadi na kuće, načelo je isto: od pojedinaca se očekuje da "haos umanje i da poštuju međunarodno humanitarno pravo".⁶⁵ Pojedinac čija je kuća napadnuta ne može očekivati ublažavanje kazne za svoja kasnija zlodjela samo na tom osnovu. Što se tiče žaliočevog argumenta da Pretresno vijeće nije razmotrilo činjenicu da je njegova supruga bila žrtva napada,⁶⁶ Žalbeno vijeće primjećuje da žalilac nije ni iznio taj argument za vrijeme suđenja i podsjeća da Žalbeno vijeće nije odgovarajuća instanca pred kojom treba po prvi put predočiti olakšavajuće okolnosti o kojima su dokazi stajali na raspolaganju tokom suđenja.⁶⁷

19. Iz gorenavedenih razloga ovaj dio žaliočevog prvog žalbenog osnova se odbija.

⁶¹ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 6; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 149. Vidi takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Musema*, par. 395.

⁶² Presuda o kazni, par. 52.

⁶³ Presuda o kazni, par. 51.

⁶⁴ Podnesak žaliooca, par. 21.

⁶⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 711.

⁶⁶ Podnesak žaliooca, par. 22.

⁶⁷ Vidi Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 150; Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 62; Presuda o kazni u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 674: "Što se tiče dodatnih dokaza o olakšavajućim okolnostima koji su stajali na raspolaganju, no nisu bili izvedeni na suđenju, Žalbeno vijeće smatra da ono nije instanca pred kojom se takva pitanja trebaju postavljati prvi put." Vidi takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Kupreškić*, par. 414.

C. Prinuda i zapovijedi pretpostavljenih

20. Žalilac tvrdi da činjenica da je pušten iz zatvora u Kaoniku uoči perioda na koji se odnosi Optužnica pod izričitim uslovom da će se prema zapovijedima boriti i podrediti vojnoj jedinici "Džokeri" ukazuje na "očit kontekst u kojem je na njega izvršen pritisak da prema zapovijedima učestvuje u budućim borbenim operacijama"⁶⁸ i na to da je svoju odluku donio "pod nekom vrstom pritiska ili prinude".⁶⁹ On tvrdi da Pretresno vijeće, zaključivši da "[...] nema dokaza koji bi ukazivali na to da se on pokušao suprotstaviti tom pritisku",⁷⁰ nije uzelo u obzir da je on "bio u isuviše opasnom položaju da bi se ičemu suprotstavio".⁷¹ Žalilac navodi da su ga njegovi pretpostavljeni posebno izabrali da počini krivične radnje jer su očekivali da će odano izvršiti te zapovijedi zbog toga što je uslovno pušten na slobodu.⁷² On tvrdi da je, iako je odbio da u svoju odbranu pokrene pitanje prinude i zapovijedi pretpostavljenih, Pretresno vijeće trebalo te faktore da uzme u obzir pri ocjeni "[njegovog] opšteg inkriminišućeg ponašanja".⁷³ Po njegovom mišljenju, on nije "baš raspolagao slobodnom voljom"⁷⁴ i bio je izložen "nekoj vrsti pritiska ili prinude"⁷⁵ da se bori prema zapovijedima. Naposljetku, žalilac tvrdi da je, prihvativši činjenični materijal koji potkrepljuje tvrdnju da je postupao pod pritiskom i da su ga koristili njegovi nadležni, Pretresno vijeće "krivo postupilo" zato što nije pripisalo nikakvu težinu tom materijalu i pogriješilo zato što te tvrdnje nije uzelo u obzir kao olakšavajući faktor pri izricanju kazne.⁷⁶

21. Optužba odgovara da je Pretresno vijeće pravilno zaključilo da je žalilac, uprkos tome što je "bio pod određenim pritiskom" da postane pripadnik "Džokera" i učestvuje u borbenim operacijama, bio dužan poštovati relevantne norme međunarodnog humanitarnog prava.⁷⁷ Posebno ističe da njegovo prihvatanje da se bori prema zapovjedima nije podrazumijevalo buduće postupanje po protivpravnim zapovjedima⁷⁸ i da je, budući da je bio svjestan protivpravnosti izdatih zapovjedi, imao dužnost da odbije da po njima postupi.⁷⁹ Optužba tvrdi da je Pretresno vijeće, iako nije uzelo u obzir žaliočev argument da su ga koristili kao "sredstvo za postizanje ratnih ciljeva"⁸⁰ u smislu posebnog navoda o postojanju zapovjedi pretpostavljenih kao olakšavajuće okolnosti, uzelo u obzir navode o opasnom

⁶⁸ Podnesak žalioaca, par. 23 i 25.

⁶⁹ Podnesak žalioaca, par. 24.

⁷⁰ Presuda o kazni, par. 53.

⁷¹ Podnesak žalioaca, par. 27.

⁷² Podnesak žalioaca, par. 31.

⁷³ Podnesak žalioaca, par. 30.

⁷⁴ Podnesak žalioaca, par. 30; AT. 46. *Vidi* takođe Podnesak žalioaca, par. 32., u kojem žalilac tvrdi da je, iako on u svoju odbranu nije pokrenuo pitanje zapovijedi pretpostavljenih, kazna trebala odraziti činjenicu da je neka krivična djela za koja je osuđen izvršio pod nečijim neposrednim zapovjedima.

⁷⁵ Podnesak žalioaca, par. 24.

⁷⁶ Podnesak žalioaca, par. 40-42, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 56.

⁷⁷ Podnesak respondenta, par. 3.16. *Vidi* takođe Podnesak respondenta, par. 3.31, u kojem se citira Drugostepena presuda u predmetu *Erdemović*, Izdvojeno i protivno mišljenje sudije Cassesea, par. 15, u kojem optužba ističe da je obaveza žalioaca bila da odbije da izvrši protivpravne zapovjedi bez obzira na to da li je bio upoznat s relevantnim normama međunarodnog humanitarnog prava.

⁷⁸ Podnesak respondenta, par. 3.19 i 3.23.

⁷⁹ Podnesak respondenta, par. 3.20, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 54.

⁸⁰ Podnesak odbrane u vezi s odmjeraivanjem kazne, par. 68. *Vidi* takođe AT. 48.

položaju u kojem se žalilac nalazio.⁸¹ Nadalje, optužba odgovara da se, ako bi žaliočevu tvrdnju trebalo shvatiti kao navod o postojanju prinude kao potencijalnog olakšavajućeg faktora, takav novi podatak ne može po prvi put iznijeti u žalbenoj fazi postupka.⁸² Ona tvrdi da bi, u svakom slučaju, pokretanje pitanja prinude osporilo žaliočevo prihvatanje pune odgovornosti za zločine koje je počinio.⁸³

22. Iako žaliočevi argumenti ponekad nisu sasvim jasni, argumente koje on navodi u vezi s pritiskom da izvrši naređenja i primanjem konkretnih zadataka od ovlaštenih osoba Žalbeno vijeće smatra suštinski povezanim. Premda prinuda nije nužno ograničena na postupanje po naređenjima pretpostavljenih, Žalbeno vijeće primjećuje da se ta dva pojma često odnose na iste činjenične okolnosti.⁸⁴ Tu činjenicu je Pretresno vijeće posebno imalo u vidu kada je zaključilo da su "prinuda i naređenja pretpostavljenih odvojeni, ali povezani koncepti".⁸⁵

23. Žalbeno vijeće ističe da je žalilac priznao da je "odbio [...] da u bilo kojoj fazi postupka u bilo kom vidu pokrene pitanje prinude ili naređenja pretpostavljenih u svoju odbranu"⁸⁶ i smatra da to priznanje podrazumijeva da se takva odbrana ne traži po prvi put u žalbenom postupku. Žalbeno vijeće primjećuje da se jedini argumenti koje žalilac navodi u ovom kontekstu u dijelu postupka vezanom za odmjeravanje kazne odnosi na to da su "Bralu koristili njegovi pretpostavljeni":

[...] Miroslav Bralo je korišten kao sredstvo za postizanje ratnih ciljeva u kratkom periodu od aprila do početka maja 1993. Ako je, opšte uzev, zapovjedna odgovornost otežavajuća okolnost, tada bi to naročito vrijedilo za ciljano manipulaciju podređenog da, u skladu s naređenjem, izvršava radnje koje su očito krivične. Kao što je pušten na slobodu s izričitom namjerom da se bori prema zapovjedima, njegov komandant u rovu ga je koristio da ubija u skladu s zapovjedima u kontekstu napada na Ahmiće, da siluje prema zapovjedima kako bi olakšao ispitivanje i da zastrašuje narod.⁸⁷

Pretresno vijeće je ove argumente uzelo posebno u obzir. Prihvatilo je da je žalilac pušten iz zatvora "pod uslovom da učestvuje u napadu na Ahmiće",⁸⁸ da je stoga na njega "izvršen određeni pritisak da se priključi "Džokerima" i da aktivno učestvuje u operacijama HVO-a"⁸⁹ i uzelo je u obzir mogućnost da je žalilac korišten kao "sredstvo za postizanje ratnih ciljeva".⁹⁰

24. Žalbeno vijeće ističe da žalilac, prihativši te zaključke Pretresnog vijeća, ne tvrdi da je pritisak koji je na njega izvršen da se priključi "Džokerima" u stvarnosti bio veći nego što je to utvrdilo Pretresno vijeće. Žalbeno vijeće zapravo misli da žalilac tvrdi da ga je pritisak da se priključi "Džokerima", koji "upućuje na jasan kontekst pritiska vršenog kako bi po zapovjedima učestvovao u

⁸¹ Podnesak respondenta, par. 3.30, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 54.

⁸² Podnesak respondenta, par. 3.24-3.25.

⁸³ Podnesak respondenta, par. 3.26.

⁸⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Erdemović*, Zajedničko zasebno mišljenje sudije McDonald i sudije Vohraha, par. 34-35.

⁸⁵ Presuda o kazni, par. 53.

⁸⁶ Podnesak žalioca, par. 30. *Vidi* takođe Podnesak žalioca, par. 32; AT. 47.

⁸⁷ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 68, citiran u par. 38 Podneska žalioca.

⁸⁸ Presuda o kazni, par. 53.

⁸⁹ Presuda o kazni, par. 53.

⁹⁰ Presuda o kazni, par. 56: "Iako može biti tačno da su Bralu njegovi pretpostavljeni koristili kao "sredstvo za postizanje ratnih ciljeva", i ovdje Pretresno vijeće zaključuje da ta činjenica ne utiče na visinu kazne koju mu treba izreći za počinjena krivična djela."

budućim borbenim operacijama",⁹¹ spriječio da se suprotstavi tim zapovjedima.⁹² Žalbena vijeće stoga smatra da se žaliočevi argumenti odnose na pritisak koji je izvršen na njega da postupi po tim protivpravnim zapovjedima, bez obzira na to radi li se o "protivpravnim zapovjedima široke primjene"⁹³ ili protivpravnim zapovjedima upućenim izričito njemu.⁹⁴ Međutim, Žalbena vijeće smatra da, kao što primjećuje optužba,⁹⁵ žalilac ne uspijeva dokazati da je bio pod "prinudom" da postupi po protivpravnim zapovjedima. Pretresno vijeće ispravno je zaključilo, što je prihvatio i žalilac,⁹⁶ da je "[d]užnost svih učesnika oružanog sukoba da do kraja poštuju relevantne norme međunarodnog humanitarnog prava i, bez obzira na to da li je na Bralu vršen pritisak da učestvuje u borbenim dejstvima, za njega je važila pravna i moralna obaveza da postupa u skladu s tim normama".⁹⁷ Štaviše, Žalbena vijeće ne smatra samo da se žalilac nije usprotivio tim protivpravnim zapovjedima, već ističe njegovu revnost i spremnost da ta naređenja izvrši, što je Pretresno vijeće zaključilo na osnovu dokaza o žaliočevoj želji da ponizi svoje žrtve.⁹⁸

25. U svjetlu gorenavedenog, Žalbena vijeće smatra da žalilac nije uspio pokazati da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku kada nije uzelo u obzir pritisak kojem je žalilac bio izložen kao faktor za ublažavanje kazne.

D. Zaključak

26. Žalbena vijeće, zaključivši da Pretresno vijeće nije zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje niti napravilo primjetnu grešku zato što kao olakšavajuće okolnosti nije uzelo u obzir pogoršanje vojne i političke situacije u Lašvanskoj dolini 1992. i 1993. godine, napad na žalioca i njegovu suprugu u njihovom domu u februaru 1993., činjenicu da je žalilac pušten iz zatvora pod uslovom da učestvuje u napadu na selo Ahmići i način na koji su ga koristili njegovi pretpostavljeni, odbija žaliočev prvi žalbeni osnov.

⁹¹ Podnesak žalioca, par. 25.

⁹² Podnesak žalioca, par. 27.

⁹³ Podnesak žalioca, par. 35.

⁹⁴ Podnesak respondenta, par. 31 i 36.

⁹⁵ Podnesak respondenta, par. 3.27.

⁹⁶ Podnesak žalioca, par. 29.

⁹⁷ Presuda o kazni, par. 54.

⁹⁸ *Vidi*, između ostalog, Presudu o kazni, par. 33-35. *Vidi* takođe Presudu o kazni, par. 54., u kojem Pretresno vijeće zaključuje da "[s]ve te radnje govore o njegovom tadašnjem potpunom preziru prema zakonima vođenja oružanog sukoba, kao i o šokantnom nedostatku poštovanja za ljudski život i dostojanstvo."

IV. DRUGI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE POGRIJEŠILO ZATO ŠTO NIJE PRIPISALO ODGOVARAJUĆU TEŽINU SPECIFIČNIM FAKTORIMA ZA UBLAŽAVANJE KAZNE

27. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo zato što nije pripisalo odgovarajuću težinu njegovim ličnim prilikama i njegovoj "[p]ozitivnoj saradnji koja je važna optužbi, Međunarodnom sudu i stanovnicima Ahmića".⁹⁹

A. Žaliočeve lične prilike

28. Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije pripisalo odgovarajuću težinu njegovim ličnim prilikama pri utvrđivanju olakšavajućih okolnosti.¹⁰⁰ On tvrdi da Pretresno vijeće, ograničavajući razmatranje dokaza koje je imalo pred sobom na uske kategorije njegovog "uzornog karaktera" i "porodičnih prilika", nije tim kategorijama pripisalo odgovarajuću težinu.¹⁰¹ Po njegovom mišljenju, njegove lične prilike imaju širi značaj od običnih kategorija kao što su "uzoran karakter" i "porodične prilike"¹⁰² i "svaki od tih aspekata [njegovih] ličnih prilika predstavlja olakšavajuću okolnost u smislu širem od onog u kojem ga je Pretresno vijeće uzelo u obzir".¹⁰³ Konkretno, on tvrdi da Pretresno vijeće, zahvaljujući takvoj kategorizaciji njegovih ličnih prilika, nije pripisalo dovoljnu težinu dokazima koji se odnose na sljedeće: činjenicu da je njegov porodični dom bio smješten na samoj borbenoj liniji; fizičko i psihičko zlostavljanje kojem je bio podvrgnut kao dijete; gubitak posla zbog rata; njegovo kasnije pristupanje vojsci HVO u kojoj je proveo gotovo godinu dana; i činjenicu da je bio u zatočeništvu gotovo dvije godine nakon što se neuspješno pokušao predati snagama UN-a 1997., a da su u tom periodu njegova supruga i kćerka izgubile život u požaru.¹⁰⁴ Optužba odgovara da žalilac nije uspio pokazati da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje prilikom procjene njegovih ličnih prilika koje je razmatralo¹⁰⁵ i da je Pretresno vijeće ispravno zaključilo da lične prilike žalioaca zaslužuju neznatnu težinu u svjetlu teške, nasilne i okrutne prirode počinjenih krivičnih djela.¹⁰⁶ U svojoj Replici na podnesak respondenta žalilac navodi da optužba griješi kada tvrdi da postoji "uzročna veza između teške prirode krivičnih djela i ocjene ograničene težine ili čak nerelevantnosti materijala koji je inače vezan za olakšavajuće okolnosti".¹⁰⁷ Prema njegovom mišljenju, premda

⁹⁹ Podnesak žalioaca, par. 43.

¹⁰⁰ Podnesak žalioaca, par. 43; AT. 49.

¹⁰¹ Podnesak žalioaca, par. 44-45, koji se odnosi na Presudu o kazni, par. 47-48. *Vidi* takođe Podnesak žalioaca, par. 48.

¹⁰² Podnesak žalioaca, par. 47. Žalilac tvrdi da bi ta pitanja pomogla Pretresnom vijeću da "bolje shvati kako je on od običnog zemljoradnika i fabričkog radnika postao vojnik koji se časno borio za svoju zemlju, a potom ratni zločinac."

¹⁰³ Podnesak žalioaca, par. 49.

¹⁰⁴ Podnesak žalioaca, par. 45.1-45.5.s

¹⁰⁵ Podnesak respondenta, par. 3.48; AT. 95.

¹⁰⁶ Podnesak respondenta, par. 3.52, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 28 i 48. *Vidi* takođe AT. 98.

¹⁰⁷ Replika na podnesak respondenta, par. 15-16, u kojima se posebno citira par 3.52 Podneska respondenta i poziva na paragrafe 3.6, 3.8-3.9, 3.13 i 3.33-3.35 Podneska respondenta, *Vidi* takođe AT. 43.

određena greška može postati bezazlena u svjetlu težine krivičnog djela, prvo bi trebalo objektivno razmotriti olakšavajuće okolnosti.¹⁰⁸

1. Žaliočeve lične prilike

29. S obzirom na žaliočevu tvrdnju da Pretresno vijeće, ograničivši razmatranje dokaza po kojima je rješavalo na uske kategorije žaliočevog "uzornog karaktera" i "porodičnih prilika", nije pripisalo odgovarajuću težinu dokazima koje je razmatralo,¹⁰⁹ Žalbeno vijeće ponovo potvrđuje da pretresna vijeća nemaju obavezu razmatrati olakšavajuće okolnosti pod posebnim naslovom: "[B]itno je to da je Pretresno vijeće ispunilo [...] svoju obavezu na osnovu pravila 101(B)(ii) Pravilnika da u obzir uzme sve olakšavajuće okolnosti."¹¹⁰ U ovom predmetu, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće posebno razmotrilo žaliočevo teško djetinjstvo,¹¹¹ njegovu regrutaciju u vojsku HVO i borbene aktivnosti,¹¹² tragičnu smrt njegove druge supruge i kćerke 1998. godine,¹¹³ kao i navode o njegovom ranije uzornom karakteru¹¹⁴ i, uzevši u obzir sve okolnosti ovog predmeta, pripisalo malu težinu tim činjenicama pri utvrđivanju visine kazne.¹¹⁵ Uzimajući u obzir činjenicu da Pretresno vijeće navodno nije pripisalo odgovarajuću težinu žaliočevom gubitku posla zbog rata,¹¹⁶ Žalbeno vijeće zaključuje da, kao što je primijetila optužba,¹¹⁷ žalilac nije uspio pokazati kako je on, s obzirom na tešku ekonomsku situaciju na tom području nakon raspada bivše Jugoslavije, izgubivši posao dospio u teži položaj od ostalih na tom području. Kao što je ranije napomenuto,¹¹⁸ haotični kontekst sukoba, gdje je pogoršanje ekonomske situacije samo jedan aspekt, ne može se uzeti kao olakšavajući faktor. S obzirom na žaliočevu tvrdnju o položaju kuće u kojoj je rođen i odrastao,¹¹⁹ Žalbeno vijeće primjećuje da to pitanje nije pokrenuto u fazi odmjeravanja kazne¹²⁰ i da stoga nema dokaza na osnovu kojih Žalbeno vijeće može uzeti u obzir ovu tvrdnju.¹²¹ Žalbeno vijeće podsjeća da ono nije odgovarajuća instanca pred kojom treba po prvi put predočiti olakšavajuće okolnosti za koje su dokazi stajali na raspolaganju tokom suđenja.¹²² Žalbeno vijeće stoga neće razmatrati ovaj dio žaliočevog argumenta.

¹⁰⁸ Replika na podnesak respondenta, par. 16.

¹⁰⁹ Podnesak žalioca, par. 44-45, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 47-48. Vidi takođe Podnesak žalioca, par. 48.

¹¹⁰ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 149, koji se poziva na Presudu o kazni u predmetu *Musema*, par. 395. Vidi takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 76.

¹¹¹ Presuda o kazni, par. 47.

¹¹² Presuda o kazni, par. 47.

¹¹³ Presuda o kazni, par. 47.

¹¹⁴ Presuda o kazni, par. 47.

¹¹⁵ Presuda o kazni, par. 48.

¹¹⁶ Podnesak žalioca, par. 45.3 i 46. Vidi takođe Repliku na podnesak respondenta, par. 21.2; AT. 43-45.

¹¹⁷ Podnesak respondenta, par. 3.51.

¹¹⁸ Vidi par. 13. *supra*, koji se poziva na Drugostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 711.

¹¹⁹ Podnesak žalioca, par. 45.1; AT. 50-51.

¹²⁰ Nakon detaljnog razmatranja dokumenata po kojima rješava i suprotno navodima žalioca u Podnesku žalioca (fusnota 37) i Replici na podnesak respondenta (fusnota 23), Žalbeno vijeće primjećuje da se ovaj argument ne pominje u Podnesku odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne ni u njegovim dodacima, niti ga je odbrana iznijela u svojim usmenim argumentima pred Pretresnim vijećem 20. oktobra 2005.

¹²¹ Vidi Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 150, Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 62.

¹²² Vidi Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 150, Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 62; Drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka i drugi*, par. 674: "Što se tiče dodatnih dokaza o olakšavajućim okolnostima koji su stajali

30. Iz gorenavedenih razloga ovaj dio žaliočevog drugog žalbenog osnova se odbija.

2. Žaliočevo zatočenje nakon pokušaja predaje 1997. godine

31. Što se tiče žaliočeve tvrdnje da je Pretresno vijeće "zanemarilo činjenicu da je [njega] gotovo dvije godine čuvala naoružana straža HVO-a" nakon što se pokušao predati 1997. godine¹²³, Žalbeno vijeće primjećuje da se žalilac, opisujući svoju "prošlost i životne prilike" u Podnesku u vezi s odmjeravanjem kazne, posebno osvrnuo na dvije godine koje je proveo u zatočeništvu nakon što se predao pripadnicima HVO-a,¹²⁴ a u Dodatnoj izjavi¹²⁵ detaljno je opisao okolnosti svog zatočeništva. Iako je Pretresno vijeće žaliočev pokušaj da se preda 1997. godine uzelo u obzir kao faktor u razmatranju njegove dobrovoljne predaje, kajanja i pokušaja rehabilitacije,¹²⁶ nije jasno da li je Pretresno vijeće u svojoj procjeni posebno uzelo u obzir žaliočevo zatočeništvo pod nadzorom HVO-a. Međutim, čak i da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir činjenicu da je žalilac bio zatočen pod oružanom stražom pripadnika HVO-a, Žalbeno vijeće smatra da žalilac nije dokazao nikakav značaj koje je njegovo zatočeništvo imalo za izrečenu mu kaznu, posebno u svjetlu činjenice da on u svojim tvrdnjama ne navodi razloge zbog kojih je bio zatočen pod oružanom stražom.

32. Žalbeno vijeće u skladu s tim zaključuje da žalilac nije pokazao da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni diskrecionog ovlaštenja kada taj faktor nije uzelo u obzir.

3. Težina krivičnih djela koje je počinio žalilac i njegove lične prilike

33. Žalbeno vijeće podsjeća na svoj dosljedan stav u sudskoj praksi da pri odmjeravanju kazne primjerene ličnim prilikama optuženog i težini krivičnog djela¹²⁷ "pretresno veće može slobodno da odmeri olakšavajuće okolnosti u odnosu na druge faktore, kao što su težina krivičnog dela, posebne okolnosti predmeta, te oblik i stepen učešća optuženog u krivičnom delu".¹²⁸ Žalbeno vijeće primjećuje da je u ovom predmetu Pretresno vijeće pri procjeni faktora za odmjeravanje kazne zaključilo da su zločini koje je žalilac počinio "najveće težine".¹²⁹ Pored činjenice "da su ta djela već sama po sebi šokantna",¹³⁰ Pretresno vijeće je posebno istaklo način na koji su ona izvršena¹³¹ i posljedice koje su

na raspolaganju, no nisu bili izvedeni na suđenju, Žalbeno vijeće smatra da ono nije instanca pred kojom se takva pitanja trebaju postavljati prvi put." *Vidi* takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Kupreškić*, par. 414.

¹²³ Podnesak žalioca, par. 48.

¹²⁴ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 17.

¹²⁵ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, Dodatak A2, Izjava Miroslava Brale, par. od 17 do 25.

¹²⁶ Presuda o kazni, par. 69.

¹²⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Kamuhanda*, par. 351. *Vidi* rakođe Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 717; Drugostepenu presudu u predmetu *Akayesu*, par. 407.

¹²⁸ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 67. *Vidi* takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 40; Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 60.

¹²⁹ Presuda o kazni, par. 28. Pretresno vijeće je naglasilo da, osim što se optuženi tereti za progon kao zločin protiv čovječnosti, "u ostalim tačkama Optužnice okrivljeni se tereti za niz teških djela nasilja, odnosno za ubistvo, silovanje, mučenje, protivpravno zatvaranje i nečovječno postupanje, koja predstavljaju teške povrede Ženevskih konvencija, odnosno kršenja zakona ili običaja ratovanja." (*ibid.*).

¹³⁰ Presuda o kazni, par. 29.

¹³¹ Presuda o kazni, par. 29-35.

imala na žrtve.¹³² Štaviše, Pretresno vijeće je zaključilo da je žalilac "svojom voljom učestvovao u jednom od najsirovijih napada koji su tokom cijelog sukoba u Bosni i Hercegovini izvedeni na neku zajednicu".¹³³ Žalbeno vijeće posebno prima k znanju zaključke Pretresnog vijeća u vezi sa željom žalioaca da degradira i ponizi svoje žrtve.¹³⁴

34. Žalbeno vijeće stoga smatra da je Pretresno vijeće pri procjeni tih konkretnih ličnih prilika pravilno utvrdilo težinu počinjenih krivičnih djela. Nadalje, žalilac nije uspio pokazati da je Pretresno vijeće pogriješilo kada je zaključilo da njegove lične prilike, u svjetlu tih "krajnje tešk[ih] krivičnih djela izvršen[ih] na izrazito surov način", "mogu samo donekle uticati na visinu kazne".¹³⁵

35. Iz gorenavedenih razloga ovaj dio žaliočevog drugog žalbenog osnova se odbija.

B. Žaliočeva saradnja

36. Žalilac tvrdi da je njegova saradnja s optužbom, koju je Pretresno vijeće ocijenilo tek kao "umjerenu"¹³⁶ i opisalo kao puku "spremnost da pruži informacije",¹³⁷ u stvari bila "značajna" u smislu pravila 101(B)(ii) Pravilnika.¹³⁸ Nadalje, on tvrdi da je u stvari sarađivao "u širim okvirima samog Međunarodnog suda"¹³⁹ i navodi da Pretresno vijeće jeste razmotrilo njegovu tvrdnju da njegova saradnja obuhvata ne samo saradnju s optužbom, već i saradnju s "cijelim Međunarodnim sudom" i "saradnju od značaja za stanovništvo Ahmića", ali da se tokom rasprave o olakšavajućim faktorima bavilo samo pitanjem njegove saradnje s optužbom.¹⁴⁰ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće pripisalo odgovarajuću težinu olakšavajućim okolnostima o kojima govori žalilac.¹⁴¹

37. Na početku, Žalbeno vijeće primjećuje da je jedina olakšavajuća okolnost izričito navedena u pravilu 101(B)(ii) Pravilnika značajna saradnja s tužiocem. Iako se u praksi Međunarodnog suda dosljedno definiše saradnja u smislu pravila 101(B)(ii) Pravilnika prvenstveno kao saradnju s optužbom,¹⁴² ta saradnja se ne smije "tumačiti usko i jednostrano"¹⁴³ i Pretresno vijeće, prema tome, ima diskreciono pravo da uzme u obzir i druge oblike saradnje ispitujući ih pod različitim naslovima:

¹³² Presuda o kazni, par. 36-40. Pretresno vijeće je posebno istaklo da dostavljene izjave žrtava "govore o razorenim životima i borbi za preživljavanje, o stravičnoj patnji i traumama koje i dalje traju" (Presuda o kazni, par. 40).

¹³³ Presuda o kazni, par. 30.

¹³⁴ Presuda o kazni, par. 33-35. Žalbeno vijeće posebno primjećuje procjenu Pretresnog vijeća o brutalnom silovanju i mučenju svjedokinje A od strane žalioaca i njegov zaključak da žaliočevi postupci "govore o želji da se ponizi i zastraši jedna nezaštićena žena, prepuštena na milost i nemilost onima koji su je držali u zatočeništvu". (Presuda o kazni, par. 34).

¹³⁵ Presuda o kazni, par. 48.

¹³⁶ Podnesak žalioaca, par. 50, koji se poziva na Presudu o kazni, par 81.

¹³⁷ Podnesak žalioaca, par. 53, koji se poziva na Presudu o kazni, par 81.

¹³⁸ Podnesak žalioaca, par. 51.

¹³⁹ Podnesak žalioaca, par. 51.

¹⁴⁰ Podnesak žalioaca, par. 52.

¹⁴¹ Podnesak respondenta, par. 3.41.

¹⁴² *Vidi* Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 86 i dalje; Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 88; Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 61 i dalje.

¹⁴³ Presuda o kazni u predmetu *Simić*, par. 111: "Pretresno vijeće smatra da se saradnja ne smije tumačiti usko i jednostrano. Nasuprot tome, smatra se da saradnja s Tužilaštvom postoji kada optuženi svojim postupcima olakšava pravovremeno iznošenje

bitno je da pretresna vijeća ispune svoju obavezu u smislu pravila 101(B)(ii) i razmotre sve olakšavajuće okolnosti po kojima rješavaju.¹⁴⁴ Kad strane u postupku tokom suđenja iznesu argumente o "saradnji" izvan uskog okvira saradnje s optužbom, činjenica da ih Pretresno vijeće ne razmatra strogo pod kategorijom saradnje s optužbom ne znači nužno da takvi argumenti nisu uzeti u obzir. Žalbeno vijeće stoga smatra da pravo pitanje koje žalilac postavlja u ovom konkretnom predmetu nije kategorija u koju ih je stavilo Pretresno vijeće, već to da li su svi faktori uzeti u obzir i, ako jesu, težina koja im je pripisana. U skladu s tim, Žalbeno vijeće će redom razmotriti pitanja koja žalilac postavlja pod naslovom "saradnja", kao i to da li je Pretresno vijeće uzelo u obzir sve faktore koje su strane u postupku navele u svojim argumentima na suđenju. Žalbeno vijeće će potom ispitati da li je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku prilikom pripisivanja težine svakom od tih faktora.

1. Saradnja od značaja za Međunarodni sud

38. Pod "Saradnjom od značaja za Međunarodni sud", žalilac iznosi argumente koji se odnose na sljedeće: (a) njegov stav u uvodnom dijelu postupka; (b) značaj njegovog Sporazuma o izjašnjavanju o krivici; (c) njegov doprinos utvrđivanju činjenica; i (d) uštedu resursa Međunarodnog suda.¹⁴⁵

(a) Stav žalioca u uvodnom dijelu postupka

39. Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće pri procjeni dokaza o njegovoj saradnji nije valjano razmotrilo njegov stav za vrijeme uvodnog dijela postupka, koji je karakterisalo nesuprostavljanje.¹⁴⁶ Međutim, navodeći konkretne pojedinosti u vezi s tim pitanjem, žalilac ograničava svoje argumente na detalje o svom ponašanju prije nego što se potvrdno izjasnio o krivici, uključujući i njegov pokušaj dobrovoljne predaje 1997. godine i napore da se saglasi s Činjeničnim osnovom.¹⁴⁷ On ne iznosi nikakve tvrdnje u vezi s nekom konkretnom primjetnom greškom Pretresnog vijeća.

40. Dosljedan stav Žalbenog vijeća je da žalilac mora navesti argumente u prilog tvrdnji da je navodna greška obesnažila odluku ili prouzrokovala pogrešnu primjenu prava.¹⁴⁸ Dužan je da barem navede navodnu grešku i iznese argumente na kojima zasniva svoju tvrdnju.¹⁴⁹ Stoga Žalbeno vijeće smatra da žalilac, pošto nije naveo nijedan argument u prilog svojoj tvrdnji da je Pretresno vijeće napravilo konkretnu grešku u vezi s njegovim stavom tokom uvodnog dijela postupka, nije ispunio

dokaza optužbe, što je bio slučaj kada je Milan Simić pristao da se služi satelitskom video vezom i time se odrekao prava da bude prisutan na suđenju koje je zajamčeno članom 21(4)(d) Statuta."

¹⁴⁴ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Deronjić*, par. 149.

¹⁴⁵ Žalbeno vijeće takođe prima k znanju tvrdnju žalioca da je propratni materijal koji je na početku dostavila optužba bio slab i da je "[njegov] priznanje glavni dokaz na koje se oslonila optužba" (Podnesak žalioca, par. 68). Međutim, Žalbeno vijeće neće razmatrati ovaj argument budući da žalilac nije uspio da ga potkrijepi.

¹⁴⁶ Podnesak žalioca, par. 53.2: "Pretresno vijeće je pogriješilo u svojoj ocjeni ovog dokaza zato [...] što nije valjano razmotrilo žaliočev stav u odnosu na postupak, koji je karakterisalo nesuprotstavljanje, tako da nisu dostavljeni nikakvi preliminarni podnesci uprkos ozbiljnim nedostacima u vezi sa dokumentima na kojima se zasniva prvobitna optužnica."

¹⁴⁷ Podnesak žalioca, par. 61-64.

¹⁴⁸ *Kunarac i drugi*, Drugostepena presuda, par. 44.

¹⁴⁹ *Kupreškić i drugi*, Drugostepena presuda, par. 27.

svoju obavezu iznošenja dokaza u žalbenom postupku. Žalbeno vijeće stoga odbacuje žaliočeve argumente o njegovom stavu u uvodnom dijelu postupka kao očigledno neosnovane.¹⁵⁰

(b) Značaj žaliočevog Sporazuma o izjašnjavanju o krivici

41. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće previdjelo značaj njegovog izjašnjavanja o krivici, koje je poprimilo novi oblik "jednostrane izjave" umjesto dosadašnjeg "ugovora strana",¹⁵¹ kao i opsežan činjenični osnov¹⁵² i Dodatne izjave¹⁵³ koje je dostavio. On tvrdi da Pretresno vijeće nije valjano razmotrilo količinu i kvalitet informacija navedenih u tim materijalima¹⁵⁴ koje su "u velikoj mjeri premašile prvobitnu optužnicu protiv njega".¹⁵⁵ Žalilac smatra da je Činjenični osnov znatno premašio obim prvobitne optužnice budući da pokriva duži vremenski period, da obuhvata ne samo "sve vrste zločina za koje se on tereti u prvobitnoj optužnici",¹⁵⁶ već uključuje i ostale zločine kao što je napad na selo Ahmići¹⁵⁷ i pomaganje i podržavanje smaknuća porodice Čerimić,¹⁵⁸ i otkriva diskriminatornu namjeru koja je u osnovi tih zločina.¹⁵⁹ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće, razmatrajući vrijednost samog potvrdnog izjašnjavanja o krivici u smislu ublažavanja kazne, propisno ocijenilo novi oblik žaliočevog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i obim Činjeničnog osnova i pripisalo im odgovarajuću težinu.¹⁶⁰ Nadalje, ona tvrdi da je Pretresno vijeće pridalo težinu činjenici da je na osnovu žaliočevih priznanja podignuta još jedna optužba u Optužnici¹⁶¹ i da Činjenični osnov predstavlja "potpuno prihvatanje vlastite odgovornosti", što ukazuje na njegovo iskreno kajanje.¹⁶²

42. Žalbeno vijeće na početku podsjeća da Pretresno vijeće ima diskreciono ovlaštenje da potvrdno izjašnjavanje o krivici smatra olakšavajućim faktorom.¹⁶³ Žalbeno vijeće stoga smatra da je Pretresno vijeće ima inherentno pravo da ocijeni konkretnu vrijednost dokumenata na kojima se temelji takvo potvrdno izjašnjavanje o krivici. Što se tiče žaliočeve Dopunske izjave, Žalbeno vijeće primjećuje da

¹⁵⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par. 47; Drugostepena odluka u predmetu *Gacumbitsi*, par. 10.

¹⁵¹ Podnesak žalioca, par. 65. Žalilac ističe da mu optužba nije ponudila nikakvu "nagradu" niti "ikakav drugi oblik podsticaja ili obećanja" u zamjenu za njegovo izjašnjavanje.

¹⁵² Podnesak žalioca, par. 66.

¹⁵³ Podnesak žalioca, par. Dodatak D, Prijevod na engleski Izjave i Dopunske izjave Miroslava Brale.

¹⁵⁴ Podnesak žalioca, par. 53.3.

¹⁵⁵ Podnesak žalioca, par. 54.2. AT. 55.

¹⁵⁶ Podnesak žalioca, par. 67.2.

¹⁵⁷ Podnesak žalioca, par. 67.2.1.

¹⁵⁸ Podnesak žalioca, par. 67.2.2.

¹⁵⁹ Podnesak žalioca, par. 67.2.3.

¹⁶⁰ Podnesak respondenta, par. 3.56, koji se poziva na paragrafe 63-65 i 72 Presude o kazni. Optužba pored toga tvrdi da opsežnost Činjeničnog osnova koju ističe žalilac nije bila značajna budući da potvrdno izjašnjavanje o krivici mora biti zasnovano isključivo na dovoljnim činjeničnim osnovama (Podnesak respondenta, par. 3.59, koji se poziva na Presudu o kazni u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 67, 69 i 70).

¹⁶¹ Podnesak respondenta, par. 3.57, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 62-63. *Vidi* takođe AT. 102. Optužba ističe da je Pretresno vijeće uzelo u obzir tu činjenicu kao značajan olakšavajući faktor i konstatuje da optužba nije dala žaliocu nikakva obećanja ni podsticaj. U paragrafu 29 svoje Replike na podnesak respondenta žalilac tvrdi da je formulacija Pretresnog vijeća u paragrafima 62-63 Presude o kazni znatno neodređenija nego objašnjenje optužbe i da nije jasno da li je Pretresno vijeće pridalo punu težinu uvrštenju tačke 1 u Optužnicu.

¹⁶² Podnesak respondenta, par. 3.58, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 65.

¹⁶³ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 82. *Vidi* takođe Drugostepenu presudu u predmetu Jelisić, par. 121.

žalilac nije naveo nikakve pojedinosti u vezi s navodnim kvalitetom te izjave niti njen konkretni značaj u postupku protiv njega.¹⁶⁴ Budući da žalilac ne daje nikakav argument u prilog nekoj konkretnoj primjetnoj grešci koju je s tim u vezi napravilo Pretresno vijeće, Žalbena vijeće ne može uzeti na razmatranje taj dio njegove argumentacije.¹⁶⁵ Što se tiče novog oblika Sporazuma o izjašnjanju o krivici kao "jednostrane izjave",¹⁶⁶ Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće to posebno razmotrilo pri ocjeni vrijednosti žaliočevog potvrdnog izjašnjanja o krivici kao olakšavajućeg faktora. Pretresno vijeće je štaviše prihvatilo jednostranu prirodu Sporazuma o izjašnjanju o krivici utoliko što "do potvrdnog izjašnjanja o krivici nije došlo zahvaljujući nekom obećanju ni podsticaju optužbe".¹⁶⁷ Žalbena vijeće smatra da žalilac nije uspio dokazati da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku kada nije pripisalo nikakvu dodatnu težinu formi Sporazuma o izjašnjanju o krivici koja prelazi okvir značajne težine koju je pripisalo njegovom potvrdnom izjašnjanju o krivici i samim tim Sporazumu o izjašnjanju o krivici na kojem se ono temelji.¹⁶⁸

43. Što se tiče obima Činjeničnog osnova koji je u osnovi Sporazuma o izjašnjanju o krivici, Žalbena vijeće podsjeća da pravilo 62bis(iv) Pravilnika zahtijeva samo "dovoljne činjenične osnove" o kojima su se složile strane u postupku¹⁶⁹ na kojima se temelji sporazum o izjašnjanju o krivici i koje se uzimaju u obzir pri procjeni samog potvrdnog izjašnjanja o krivici. Međutim, to ne sprečava Pretresno vijeće da razmotri dodatne informacije optuženog izvan okvira zahtjeva "dovoljnih činjeničnih osnova" koje ukazuju, na primjer, na kajanje optuženog, njegove korake u pravcu rehabilitacije ili saradnju s optužbom. Žalilac posebno napominje da informacije koje je dao "čine osnov za potpuno novu optužnicu"¹⁷⁰ i da su konkretno za posljedicu imale dodavanje tačke 1 u Optužnicu.¹⁷¹ Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće posebno razmotrilo dodavanje nove optužbe u Optužnicu kada je iznijelo stav da, "premda su neke tačke izostavljene iz Optužnice, treba naglasiti da je dodata jedna nova optužba za progon kao zločin protiv čovječnosti, koja je djelimično zasnovana na informacijama dobijenim od Brale".¹⁷²

44. Žalbena vijeće stoga smatra da Pretresno vijeće, koje je tokom procjene eventualne vrijednosti žaliočevog potvrdnog izjašnjanja o krivici kao olakšavajućeg faktora uzelo u obzir dostavljene informacije o žaliočevim dodatnim zločinima i zaključilo da njegovo potvrdno izjašnjanje o krivici

¹⁶⁴ Podnesak žalioca, par. 65, u kojem žalilac govori o dostavljanju Dopunske izjave, ali ne pruža nikakve daljnje informacije o njenom značaju.

¹⁶⁵ Što se tiče korištenja Dopunske izjave žalioca u drugim postupcima, *vidi*. par. 54 *infra* i dalje.

¹⁶⁶ Podnesak žalioca, par. 65.

¹⁶⁷ Presuda o kazni, par. 63.

¹⁶⁸ Presuda o kazni, par. 72 i 83.

¹⁶⁹ *Vidi* Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 18: "U konkretnom slučaju donošenja presude o kazni nakon potvrdnog izjašnjanja o krivici, pretresno veće, u skladu s pravilom 62bis(iv) Pravilnika, mora da se uveri "da postoje dovoljne činjenične osnove za postojanje krivičnog dela i učestvovanje optuženog u njemu, bilo na osnovu nezavisnih indicija, bilo toga što ne postoji nikakvo bitno neslaganje između strana u pogledu predmetnih činjenica". Prema uobičajenoj proceduri, strane u postupku stupaju u pregovore i dogovaraju se o činjenicama u osnovi optužbi po kojima će se optuženi izjasniti o krivici."

¹⁷⁰ Podnesak žalioca, par. 66.

¹⁷¹ Replika na podnesak respondenta, par. 29.

¹⁷² Presuda o kazni, par. 63.

predstavlja "važan olakšavajući faktor",¹⁷³ nije napravilo primjetnu grešku kada toj olakšavajućoj okolnosti nije pripisalo nikakvu dodatnu vrijednost izvan okvira znatne težine koju je pripisalo njegovom potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

(c) Žaliočev doprinos u utvrđivanju činjeničnog spisa

45. U pogledu žaliočeve tvrdnje da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir da je on doprinio jednom "istorijskom dokumentu",¹⁷⁴ Žalbena vijeće primjećuje da je taj faktor, iako ga Pretresno vijeće izričito ne navodi, suštinski u okvirima vrijednosti pripisane potvrdnom izjašnjavanju o krivici. Štaviše, njegov doprinos pokušaju da se utvrdi istina jedan je od nekoliko razloga na osnovu kojih se u praksi ovog Međunarodnog suda i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu potvrdno izjašnjavanje o krivici smatra faktorom u prilog ublažavanju kazne.¹⁷⁵ Kao takav, taj faktor je dio značajne težine koju je Pretresno vijeće pripisalo žaliočevom potvrdnom izjašnjavanju o krivici.¹⁷⁶

46. U pogledu žaliočevog argumenta da bi se posebna težina trebala pripisati činjenici da je on bio prvi optuženi u nizu predmeta u vezi sa zločinima u Lašvanskoj dolini koji se prije suđenja potvrdno izjasnio o krivici,¹⁷⁷ Žalbena vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, pri ocjeni vrijednosti žaliočevog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i kajanja, posebno istaklo da je "Bralo [...] prvi optuženi Međunarodnog suda za zločine na tom području koji je priznao svoje kažnjivo ponašanje".¹⁷⁸ Prema tome, Žalbena vijeće smatra da žalilac nije pokazao sda je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje kada je značaj činjenice da je on bio prvi optuženi koji je priznao krivicu za zločine počinjene u Lašvanskoj dolini inkorporiralo u okvire značajne težine koju je pripisalo njegovom potvrdnom izjašnjavanju o krivici i kajanju.¹⁷⁹

(d) Ušteda resursa Međunarodnog suda

47. U pogledu žaliočeve tvrdnje da je njegovim "potvrdnim izjašnjavanjem o krivici Međunarodni sud značajno uštedio novac, vrijeme i druge resurse"¹⁸⁰ i da optužba nije morala angažirati nijednog svjedoka,¹⁸¹ Žalbena vijeće napominje da je Pretresno vijeće podrobno razmotrilo tu činjenicu:

¹⁷³ Presuda o kazni, par. 72.

¹⁷⁴ Podnesak žalioaca, par. 120.

¹⁷⁵ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 49. *Vidi* takođe Prvostepenu presudu u predmetu *Serugendo*, par. 55.

¹⁷⁶ Presuda o kazni, par. 72 i 83.

¹⁷⁷ Podnesak žalioaca, par. 110.

¹⁷⁸ Presuda o kazni, par. 71, koji se poziva na izjavu Mehmeda Ahmića, predsjednika Vijeća opštine Ahmići.

¹⁷⁹ *Vidi* takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 84-85.

¹⁸⁰ Podnesak žalioaca, par. 112.

¹⁸¹ Podnesak žalioaca, par. 113. Žalilac, citirajući paragraf 64 Presude o kazni, tvrdi da je Pretresno vijeće prihvatilo značaj različitih aspekata njegovog potvrdnog izjašnjavanja o krivici, ali da taj značaj nije na odgovarajući način odrazilo u primjerenom smanjenju kazne (Podnesak žalioaca, par. 114-115).

Potvrdo izjašnjenje o krivici ima veliki značaj s humane i praktične strane, pogotovo ako je do njega došlo u ranoj fazi postupka. Žrtve i svjedoci koji su već pretrpjeli ogromnu duševnu i tjelesnu štetu ne moraju putovati u Haag da bi na sudu govorili o onome što ih je zadesilo, i tako možda nanovo proživljavati svoju traumu. Pored toga, oskudni pravni, sudski i novčani resursi, koji bi se inače potrošili na pripremu i vođenje dugačkog i skupog suđenja, mogu se preusmjeriti na ostvarivanje širih ciljeva Međunarodnog suda.¹⁸²

Žalbeno vijeće podsjeća da se "potvrdom izjašnjenjem o krivici predupređuje dugotrajno suđenje i da se tako štede resursi Međunarodnog suda".¹⁸³ Uprkos tome, Žalbeno vijeće je ranije navelo da činjenicu da je "izbjegnuto dugotrajno suđenje svakako smatra elementom koji treba uzeti u obzir prilikom odmjerenja kazne, kojem pak ne treba pridavati pretjeranu težinu".¹⁸⁴ Žalbeno vijeće je mišljenja da žalilac u ovom slučaju nije uspio dokazati primjetnu grešku Pretresnog vijeća dok je ono tokom ocjene njegovog potvrdnog izjašnjavanja o krivici u stvari pripisalo znatnu težinu žaliočevom doprinosu uštedi resursa Međunarodnog suda.¹⁸⁵

(e) Zaključak

48. U svjetlu gorenavedenog, Žalbeno vijeće zaključuje da je Pretresno vijeće propisno uzelo u obzir sve relevantne elemente žaliočevog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i njegovog Činjeničnog osnova pri razmatranju njegovog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i kajanja. Žalilac nije obrazložio kako te okolnosti, kojima je pripisana značajna težina pri ublažavanju kazne,¹⁸⁶ predstavljaju dodatni ublažavajući faktor koji zaslužuje posebno razmatranje i težinu kao "saradnja". Stoga se ovaj dio žaliočevog drugog žalbenog osnova odbija.

2. Saradnja s optužbom

49. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće trebalo uzeti u obzir njegovu saradnju s optužbom kao "značajnu saradnju" i kao takvoj joj pripisati težinu,¹⁸⁷ dok je Pretresno vijeće zaključilo da "ima dokaza o određenom stepenu saradnje u vidu predaje dokumenata i spremnosti na pružanje informacija" i pridalo joj "težinu kao umjerenoj" saradnji.¹⁸⁸ On tvrdi da ocjena saradnje nekog optuženog "zavisu i od količine i od kvaliteta informacija koje je on dao"¹⁸⁹ i da pri ocjeni njihovog kvaliteta pretresno vijeće treba procijeniti kako je optužba koristila te informacije. Žalilac tvrdi da je optužbi pružio informacije u obliku dokumenata koje je predao 1997. godine,¹⁹⁰ kao i putem informacija sadržanih u Činjeničnom osnovu i njegovoj Dodatnoj izjavi,¹⁹¹ koje je optužba koristila i koje i dalje koristi u drugim postupcima pred Međunarodnim sudom. On tvrdi da to, zbog povjerljive

¹⁸² Presuda o kazni, par. 64.

¹⁸³ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 79.

¹⁸⁴ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 51. *Vidi* takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 79.

¹⁸⁵ Presuda o kazni, par. 72 i 83.

¹⁸⁶ Presuda o kazni, par. 83.

¹⁸⁷ Podnesak žalioca, par. 51 i 82.

¹⁸⁸ Presuda o kazni, par. 81.

¹⁸⁹ Replika na podnesak respondenta, par. 23, u kojem se citira Presuda o kazni u predmetu *Blaškić*, par. 774.

¹⁹⁰ Podnesak žalioca, par. 54.1; Drugi dopunski podnesak, par. 8.1-8.5.

¹⁹¹ Podnesak žalioca, par. 70-80; Prvi dopunski podnesak, par. 1-6, 10; Drugi dopunski podnesak, par. 8.6 i 9.

prirode korištenja tih informacija, nije mogao procijeniti u fazi odmjeravanja kazne.¹⁹² Posebno napominje da su se spomenute informacije, u svjetlu materijala koji je sad objelodanjen,¹⁹³ u stvari pokazale veoma vrijednim za optužbu¹⁹⁴ i da sadržaj i značajna količina pruženih informacija, koje su na mnogim suđenjima korištene kao ključni dokumenti,¹⁹⁵ predstavljaju saradnju koja je "značajna u stepenu, ali umjerena u obimu".¹⁹⁶ Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije valjano ocijenilo u kojoj mjeri je tužilaštvo koristilo te dokumente i da je, prema tome, pogriješilo zato što nije uzelo u obzir kvalitet tih informacija.¹⁹⁷

50. U svom odgovoru optužba napominje da, iako je u fazi odmjeravanja kazne obavijestila Pretresno vijeće da smatra da žalilac nije saradivao,¹⁹⁸ ono nije prihvatilo takvu procjenu nivoa žaliočeve saradnje i navelo je dovoljno razloga za svoj stav.¹⁹⁹ Konkretno, optužba ističe da je Pretresno vijeće ispravno utvrdilo da je sam čin dostavljanja dokumenata dovoljan da se odobri umjereno ublažavanje kazne.²⁰⁰ Ona tvrdi da, iako se zaključak o značajnoj saradnji može temeljiti na širokom rasponu radnji optuženog i iako se upotrebljivost pruženih informacija može uzeti u obzir pri ocjeni njegove saradnje, sâmo dostavljanje dokumenta u praksi Međunarodnog suda nije nikad bilo svrstano u kategoriju značajne saradnje.²⁰¹ Optužba priznaje da je u drugim postupcima koristila materijal koji je dostavio žalilac, ali ističe da te informacije nisu dostavljene pravovremeno i da su korištene u "vrlo ograničenom opsegu".²⁰² Optužba tvrdi da je, u svakom slučaju, dostavljanje dokumenata samo jedan faktor koji je Pretresno vijeće uzelo u obzir razmatrajući pitanje žaliočeve saradnje.²⁰³ Ona posebno tvrdi da je Pretresno vijeće razmotrilo žaliočevo odbijanje da razgovara s optužbom,²⁰⁴ primilo k znanju ograničenu vrijednost njegove spremnosti da svjedoči u drugim postupcima²⁰⁵ i takođe razmotrilo to što on nije postavio nikakva ograničenja za korištenje svog Činjeničnog osnova.²⁰⁶ Optužba zaključuje da se žaliočeva saradnja u cjelini može ocijeniti samo kao umjerena.²⁰⁷

¹⁹² Podnesak žalioca, par. 57.

¹⁹³ *Vidi* Odluku po zahtjevu Miroslava Brale za pristup ovjerenom sudskom spisu, 2. maj 2006.; Odluka po zahtjevima za pristup *ex parte* dijelovima žalbenog spisa i za objelodanjivanje materijala koji sadrži olakšavajuće faktore, 30. august 2006. (u daljnjem tekstu: Odluka po zahtjevu za pristup i objelodanjivanje); *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Povjerljiva odluka po zahtjevu Miroslava Brale za pristup povjerljivom materijalu, 3. novembar 2006. (u daljnjem tekstu: Odluka po zahtjevu za pristup); *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Odluka po izvještaju tužilaštva u vezi sa zahtjevom u ime Miroslava Brale za pristup povjerljivom materijalu (povjerljivo), 29. januar 2007.

¹⁹⁴ Prvi dopunski podnesak, par. 10(b); Drugi dopunski podnesak, par. 7 i 14. *Vidi* takođe AT.67, red 3-11.

¹⁹⁵ AT. 72, red 1-10.

¹⁹⁶ AT. 69-73 i AT. 76.

¹⁹⁷ Podnesak žalioca, par. 75; Prvi dopunski podnesak, par. 11; Drugi dopunski podnesak, par. 23.

¹⁹⁸ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 33, u kojem se poziva na T. 80-85 (gdje optužba tvrdi "da se za korake u pravcu saradnje koje je preduzeo Miroslav Bralo ne bi moglo reći da predstavljaju značajan nivo saradnje").

¹⁹⁹ Podnesak respondenta, par. 3.43.

²⁰⁰ Podnesak respondenta, par. 3.44 i 3.46, koji se poziva na par. 81 Presude o kazni.

²⁰¹ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 9 i 12.

²⁰² AT. 84, red 4-13; AT. 85, red 13-15. *Vidi* takođe Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 21, 26 i 43.

²⁰³ Podnesak respondenta, par. 3.46.

²⁰⁴ Podnesak respondenta, par. 3.46, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 74 i 78.

²⁰⁵ Podnesak respondenta, par. 3.46, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 79.

²⁰⁶ Podnesak respondenta, par. 3.46, u kojem se poziva na Presudu o kazni, par. 80.

²⁰⁷ AT. 85, red 9-17.

(a) Mjerodavno pravo

51. Značajna saradnja s optužbom jedina je olakšavajuća okolnost koja se izričito pominje u Pravilniku.²⁰⁸ Međutim, nije određeno šta predstavlja "značajnu saradnju". Pretresno vijeće ima diskreciono ovlaštenje da procijeni obim i prirodu optuženikove saradnje²⁰⁹ i utvrdi da li je ta saradnja bila značajna i da li joj treba pripisati težinu kao olakšavajućem faktoru.²¹⁰ Kao što je Pretresno vijeće ispravno primijetilo u ovom predmetu,²¹¹ obim saradnje optuženog ne mora biti značajan da bi se ona uzela u obzir kao olakšavajuća okolnost.²¹² Pri utvrđivanju da li je žaliočeva saradnja bila značajna, Pretresno vijeće može uzeti u obzir različite okolnosti, na primjer njegovu spremnost da razgovara s optužbom²¹³ i svjedoči u drugim postupcima pred Međunarodnim sudom,²¹⁴ dostavljanje originalnih dokumenata²¹⁵ i, uopštenije, dostavljanje jedinstvenih i potkrepljujućih informacija optužbi.²¹⁶ Ovaj niz raznih faktora jasno ukazuje na to da procjena značajne saradnje prvenstveno zavisi od specifičnih okolnosti svakog predmeta i da značajna saradnja ne počiva isključivo na nekoj konkretnoj radnji optuženog, već je valja sagledati u cjelini. Stoga se Žalbeno vijeće, podsjećajući na praksu Međunarodnog suda,²¹⁷ slaže s Pretresnim vijećem u tome da ocjena optuženikove saradnje kao "značajne" zavisi od količine i kvaliteta pruženih informacija.²¹⁸

52. Žalbeno vijeće ističe da procjena kvaliteta pruženih informacija prvenstveno zavisi od njihovog "stvarnog sadržaja".²¹⁹ S tim u vezi dostavljanje novih informacija, koje su "po prvi put iznijete pred Međunarodni sud",²²⁰ valja smatrati posebno vrijednim. Ranije se posebna težina davala i dostavljanju jedinstvenih i potkrepljujućih informacija optužbi,²²¹ kao i otkrivanju novih zločina i počinitelja²²² i prethodno nepoznatih masovnih grobnica.²²³ Međutim, sadržaj informacija nije jedini kriterijum koji se uzima u obzir pri procjeni kvaliteta informacija. Taj kvalitet, kako ističe optužba,²²⁴ takođe zavisi od

²⁰⁸ Vidi pravilo 101(B)(ii).

²⁰⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*, par. 124.

²¹⁰ *Momir Nikolić*, Presuda po žalbi na kaznu, par. 91. Vidi takođe i Drugostepenu presudu u predmetu *Jelisić*, par. 126.

²¹¹ Presuda o kazni, par. 76.

²¹² Vidi Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 66; Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 180.

²¹³ Vidi Prvostepenu presudu u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 857; Presudu o kazni u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 155. Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Banović*, par. 60.

²¹⁴ Vidi posebno Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. od 247 do 253, u kojoj Pretresno vijeće navodi koji je bio stav optuženog kao svjedoka u drugim postupcima. Vidi takođe Presudu o kazni u predmetu *Babić*, par. 74; Presudu o kazni u predmetu *Obrenović*, par. 128.

²¹⁵ Vidi Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 254.

²¹⁶ Vidi Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 246; Presudu o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 260.

²¹⁷ Vidi Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 244; Presudu o kazni u predmetu *Češić*, par. 62; Presudu o kazni u predmetu *Todorović*, par. 86; Prvostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 774.

²¹⁸ Presuda o kazni, par. 76. Žalbeno vijeće primjećuje da obje strane u postupku u svojim podnescima naglasak stavljaju na kvalitet i količinu informacija u procjeni saradnje žalioaca, ali se razlikuju u kvalifikaciji kvaliteta saradnje. Vidi Repliku na podnesak respondenta, par. 23; AT 69, red 1-9, u kojim žalilac opisuje značajnu saradnju kao dostavljanje "materijala od suštinskog značaja"; Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 8; AT. 79-80.

²¹⁹ Vidi Prvostepenu presudu u predmetu *Vasiljević*, par. 299.

²²⁰ Presuda o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 260.

²²¹ Presuda o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 246.

²²² Presuda o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 255.

²²³ Presuda o kazni u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 155.

²²⁴ Podnesak respondenta, par. 3.45.

ozbiljnosti optuženog koji ih pruža.²²⁵ Štaviše, značajna saradnja utvrđena je ranije i u slučajevima kada je optuženi, zbog svog niskog čina, imao samo ograničen pristup osjetljivim informacijama pa je stoga optužbi mogao pružiti samo ograničene informacije.²²⁶ Nadalje, iako činjenica da je optužba u drugim postupcima pred Međunarodnim sudom koristila informacije optuženog ne dokazuje, kao što to navodi žalilac,²²⁷ kvalitet pruženih informacija; njihovo korištenje, prema priznanju optužbe,²²⁸ mora se smatrati značajnim pokazateljem vrijednosti tih informacija.

53. U svjetlu gorenavednog, Žalbeno vijeće će sada odlučiti o tome da li je Pretresno vijeće pri procjeni saradnje žalioaca ispravno ocijenilo dokaze po kojima je rješavalo. Žalbeno vijeće će potom ocijeniti eventualnu vrijednost dodatnih dokaza koji su uvršteni u spis u žalbenom postupku i sâmo utvrditi da li taj materijal, kada se razmatra s drugim materijalima po kojima rješava Pretresno vijeće, opravdava, na temelju ocjene uvjerljivosti dokaza koje su predočile strane u postupku,²²⁹ zaključak o postojanju značajne saradnje i smanjenje kazne.

(b) Procjena žaliočeve saradnje s optužbom

54. U svojoj ocjeni žaliočeve saradnje Žalbeno vijeće će naročito obratiti pažnju na količinu i kvalitet informacija žalioaca. Procjenjujući kvalitet pruženih informacija, posebnu pažnju će posvetiti činjenici da je optužba koristila taj materijal, što je objektivni pokazatelj njegovog kvaliteta. U ovom predmetu Žalbeno vijeće primjećuje da su se strane u postupku složile s tim da se materijal koji je žalilac dostavio sastoji od, s jedne strane, devet dokumenata koje je predao vojnicima UNPROFOR-a 1997. i njegove izjave koju je u isto vrijeme dao poručniku Van Kujku, kao i, s druge strane, materijala na kojem se temelji žaliočev Sporazum o izjašnjavanju o krivici, to jest od Činjeničnog osnova i njegove Dopunske izjave iz 2005.²³⁰ Kao što je primijetilo Pretresno vijeće,²³¹ sporna je vrijednost koju im treba pridati kao dokazima saradnje. Na isti način, dodatni dokazi dostavljeni u žalbenom postupku ne ukazuju na dodatnu saradnju žalioaca, već se njima namjerava pokazati vrijednost njegove ranije pomoći optužbi.²³²

(i) Dokazi saradnje o kojima je rješavalo Pretresno vijeće

55. Žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće samo razmotrilo činjenicu da je on 1997. dostavio dokumente, ali nije ispravno ocijenilo njihovu vrijednost koja se vidi iz toga što ih je optužba koristila

²²⁵ Vidi Prvostepenu presudu u predmetu *Blaškić*, par. 774: "Da li je opravdano umanjiti kaznu po tom osnovu utvrđuje se zavisno od ozbiljnosti i obima saradnje."

²²⁶ Presuda o kazni u predmetu *Banović*, par. 59.

²²⁷ Podnesak žalioaca, par. 77.

²²⁸ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 9 i 39; AT. 79, red 15-17.

²²⁹ Vidi par. 8 i fusnotu 23 *supra*.

²³⁰ Vidi Podnesak žalioaca, par. 55 i 65; Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 18, AT 83, red 17-18.

²³¹ Presuda o kazni, par. 76.

²³² Vidi takođe Odluku po zahtjevu Miroslava Brale za prihvatanje dodatnih dokaza (povjerljivo), 12. januar 2007., par. 5 i 21.

u drugim postupcima.²³³ On navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo zato što nije valjano razmotrilo činjenicu da se optužba oslonila na njegov Činjenični osnov u "Zahtjevu u predmetu *Blaškić*",²³⁴ koji je optužba podnijela *ex parte*.²³⁵ Žalilac tvrdi da u fazi odmjeravanja kazne nije bio u poziciji da u potpunosti argumentuje značaj svoje saradnje jer optužba nije objelodanila kako koristi pružene informacije.²³⁶ On tvrdi da je Pretresno vijeće u procjeni njegove saradnje krivo primijenilo teret i standard dokazivanja,²³⁷ budući da se, kako navodi, u situaciji kada je samo optužba upućena u određena pitanja,²³⁸ teret dokazivanja prebacuje na optužbu čim optuženi predoči "dokaze dovoljne vrijednosti i kvaliteta da *prima facie* ukazuju na postojanje saradnje".²³⁹ Optužba ističe da je korištenje informacija dokaz kvaliteta saradnje, ali nije dokaz same saradnje.²⁴⁰ Ona tvrdi da je samo dostavljanje dokumenata bilo dovoljno Pretresnom vijeću da pripiše umjerenu težinu žaliočevoj saradnji²⁴¹ i ukazuje na to da pozivanje na Činjenični osnov u Zahtjevu u predmetu *Blaškić* ne predstavlja saradnju.²⁴² Ona navodi da u slučajevima kada se optužba i odbrana ne slažu u vezi s nivoom saradnje, teret dokazivanja postojanja značajne saradnje leži na odbrani.²⁴³ U svakom slučaju, optužba tvrdi da je žalilac taj koji je u ovom predmetu odlučio da ne traži donošenje odluke o postojanju značajne saradnje.²⁴⁴

56. Žalbeno vijeće podsjeća da je standard dokazivanja u vezi s postojanjem olakšavajućih okolnosti dokaz na temelju najveće vjerovatnoće.²⁴⁵ Žalbeno vijeće smatra da se, u situaciji u kojoj Pretresno vijeće mora procijeniti saradnju optuženog na temelju informacija koje su isključivo u posjedu optužbe, ne radi o tome da li se teret dokazivanja prebacuje, kako to tvrdi žalilac.²⁴⁶ Čini se da se zapravo radi o tome da li je Pretresno vijeće u dovoljnoj mjeri procijenilo dokaze dostavljene *ex parte* da bi se zaštitila prava optuženog u situaciji u kojoj on sam nema priliku da to učini.

57. Žalbeno vijeće primjećuje da je optužba u ovom predmetu podnijela *ex parte* procjenu žaliočeve saradnje zasnovanu prvenstveno na korištenju žaliočevog Činjeničnog osnova²⁴⁷ u postupku

²³³ Podnesak žalioca, par. 55-58.

²³⁴ *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Zahtjev tužiteljstva za preispitivanje ili ponovno razmatranje (povjerljivo), 29. juli 2005. (u daljnjem tekstu: Zahtjev u predmetu *Blaškić*). Javna redigovana verzija dostavljena je 10. jula 2006.

²³⁵ Podnesak žalioca, par. 72-80; Prvi dopunski podnesak, par. 10-11.

²³⁶ Podnesak žalioca, par. 57; Drugi dopunski podnesak, par. 4.2.

²³⁷ Podnesak žalioca, par. 53.1; Drugi dopunski podnesak, par. 16.

²³⁸ Drugi dopunski podnesak, par. 4.2.

²³⁹ Drugi dopunski podnesak, par. 6.

²⁴⁰ AT. 79, red 15-17.

²⁴¹ Podnesak respondenta, par. 3.44, koji se poziva na paragraf 81 Presude o kazni.

²⁴² Odgovor na Prvi dopunski podnesak, par. 1.

²⁴³ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 15.

²⁴⁴ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 15, koji se poziva na Raspravu o odmjeravanju kazne, T.85.

²⁴⁵ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 43. *Vidi* takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Čelebići*, par. 590. Žalbeno vijeće primjećuje da, u paragrafima 53.1 i 77 Podneska žalioca i na Raspravi o odmjeravanju kazne (AT.59, red 8-13), žalilac izgleda tvrdi da je Pretresno vijeće koristilo viši standard od "kriterijuma najveće vjerovatnoće". Međutim, Žalbeno vijeće konstatuje da žalilac nije uspio potkrijepiti svoje argumente i da ih ono stoga neće razmatrati.

²⁴⁶ Drugi dopunski podnesak, par. 2.1 i 4-6.

²⁴⁷ *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R (u daljnjem tekstu: Postupak preispitivanja u predmetu *Blaškić*).

preispitivanja pravosnažne presude u predmetu *Blaškić*.²⁴⁸ U isto vrijeme, optužba je u svom javnom saopštenju izjavila da nema dodatnog materijala u prilog ublažavanju kazne koji bi mogla objelodaniti.²⁴⁹ U takvim slučajevima Žalbeno vijeće smatra da je bolje prvo provjeriti mogu li se dotični dokumenti objelodaniti *inter partes* kako bi optuženi imao priliku da izrazi svoje mišljenje o argumentima optužbe.²⁵⁰ To može u određenim slučajevima iziskivati upućivanje zahtjeva drugom vijeću za izmjenu zaštitnih mjera. Kada je takve dokumente nemoguće podnijeti *inter partes*, pretresno vijeće ima diskreciono ovlaštenje da se osloni na *ex parte* procjenu optužbe o saradnji optuženog, kao što je to Pretresno vijeće u ovom predmetu i uradilo. U ovom slučaju, Žalbeno vijeće ističe da optužba u svojoj ocjeni mora dovoljno obrazložiti zašto informacije optuženog smatra vrijednim ili nevrijednim. Pretresno vijeće zatim treba ocijeniti prirodu i obim saradnje optuženog i pismeno izložiti svoje argumentovano mišljenje.²⁵¹ Pod ovim okolnostima, takvo argumentovano mišljenje jedini je pokazatelj žalioocu u pogledu toga da li je očuvano njegovo pravo na pravično suđenje.

58. U svjetlu gorenavednog, Žalbeno vijeće će sada utvrditi da li je Pretresno vijeće, na temelju dokaza koje je imalo pred sobom, napravilo primjetnu grešku u svojoj ocjeni žaliočeve saradnje s optužbom. Razmatrajući procjenu Pretresnog vijeća o vrijednosti koju treba pripisati dokumentima koje je žalilac dostavio 1997. godine kao olakšavajućem faktoru, Žalbeno vijeće prvo ističe da žalilac te dokumente nije nikad dostavio Pretresnom vijeću.²⁵² U skladu s tim, Pretresno vijeće je ispravno zaključilo da "[mu] je teško da donese ocjenu njihove količine i kvaliteta, ali ono činjenicu o predaji tih dokumenata ipak uzima u obzir".²⁵³ Štaviše, Žalbeno vijeće zaključuje da žalilac u svojim podnescima Pretresnom vijeću²⁵⁴ nije uspio objasniti kako bi, po njegovom mišljenju, to što je optužba navodno koristila te dokumente ukazivalo na njihovu vrijednost u smislu saradnje, niti je u pretresnoj fazi postupka zatražio objelodanjivanje informacija o njihovom korištenju.²⁵⁵ Žalbeno vijeće ističe da je Pretresno vijeće, uprkos tome, u procjeni žaliočeve saradnje razmotrilo činjenicu da su dotični dokumenti bili korišteni u drugim postupcima i uzelo je u obzir njihovu predaju.²⁵⁶ Žalbeno vijeće stoga zaključuje da žalilac nije pokazao primjetnu grešku Pretresnog vijeća u procjeni tog dokaza.

²⁴⁸ *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-S, Dopunski podnesci optužbe u vezi s pravilom 68 (*ex parte*), 18. oktobar 2005. (u daljnjem tekstu: Dopunski podnesci optužbe), par. od 5 do 7. *Ex parte* status tih podnesaka ukinut je 12. jula 2006.

²⁴⁹ *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. IT-95-17-S, Saopštenje tužioca u vezi s pravilom 68, 19. oktobar 2005.

²⁵⁰ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 61-63.

²⁵¹ Presuda po žalbi na kaznu u premetu protiv *Momira Nikolića*, par. 96: "Samo obrazložen stav, koji je jedan od elemenata zahtjeva za pravično suđenje, utjelovljenog u članovima 20 i 21 Statuta, omogućava Žalbenom vijeću da izvrši svoju funkciju u skladu sa članom 25 Statuta tako što će shvatiti i preispitati zaključke pretresnog vijeća." (fusnota izostavljena) *Vidi* takođe *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, Drugostepena presuda, par. 385; *Kunarac i drugi*, Drugostepena presuda, par. 41.

²⁵² AT. 65, red 4-19.

²⁵³ Presuda o kazni, par. 77.

²⁵⁴ Podnesak odbrane o odmjeravanju kazne, par. 81: "Konstatujemo da su dokumenti koje je 1997. organima UN-a uručio Miroslav Bralo uvršteni u dokazni spis u najmanje jednom suđenju." U *povjerljivom* Dodatku B9b Podneska o odmjeravanju kazne naveden je spisak svih dokumenata uručenih 1997. godine, kao i kratki opis svakog dokumenta.

²⁵⁵ U *Povjerljivom zahtjevu odbrane za objelodanjivanje materijala koji bi mogao ublažiti krivicu optuženog u skladu s pravilom 68*, kao i tokom Rasprave o odmjeravanju kazne, žalilac je tražio samo da se objelodani kako je korišten njegov Činjenični osnov.

²⁵⁶ Presuda o kazni, par. 77.

59. Žalbeno vijeće će se sad pozabaviti ocjenom koju je Pretresno vijeće dalo vrijednosti Činjeničnog osnova na kojem se temelji Sporazum žalioaca o izjašnjavanju o krivici kao dokazu žaliočeve saradnje. Žalbeno vijeće primjećuje da je optužba Pretresnom vijeću *ex parte* dostavila veoma kratko obrazloženje o tome kako je u Zahtjevu u predmetu *Blaškić* koristila materijale koje je primila od žalioaca, između ostalog i Činjenični osnov, i uz njega je priložila Zahtjev u predmetu *Blaškić* u cijelosti.²⁵⁷ Pretresno vijeće je pomenulo *ex parte* dostavljanje tih dokumenata u svom sažetku argumenata strana u postupku.²⁵⁸

60. Kao što je gore navedeno,²⁵⁹ pretresno vijeće bi trebalo ocijeniti procjenu optužbe u vezi sa saradnjom nekog optuženog. U ovom predmetu, Pretresno vijeće je ispravno obećalo žalioцу da će u tom smislu ocijeniti podneske optužbe dostavljene *ex parte*.²⁶⁰ U Presudi o kazni Pretresno vijeće je donijelo sljedeću ocjenu žaliočeve saradnje u vezi s korištenjem Činjeničnog osnova:

Konačno, kada je riječ o dogovoru između Brale i Optužbe o korišćenju Činjeničnog osnova, Pretresno vijeće smatra da i to kao dokaz Braline saradnje ima samo ograničenu vrijednost. Iz toga što Bralo nije postavio nikakva ograničenja za korišćenje Činjeničnog osnova, drugim riječima, što nije postupio opstruktivno, ne slijedi nužno zaključak o njegovoj pozitivnoj saradnji s optužbom. Dakle, čak i da Tužilaštvo koristi Činjenični osnov u drugim predmetima pred Međunarodnim sudom, on zbog toga ne postaje vredniji dokaz Braline saradnje.²⁶¹

61. Žalbeno vijeće navodi da je optužba *ex parte* dostavila veoma mali broj podnesaka u vezi s tim koliku je korist imala od žaliočevog Činjeničnog osnova za Zahtjev u predmetu *Blaškić*.²⁶² Što se tiče obrazloženja Pretresnog vijeća u vezi s obimom i načinom procjene informacija koje mu je dostavila optužba, ono je u određenoj mjeri nejasno. Konkretno, nejasno je da li se Pretresno vijeće oslonilo na argumente optužbe pri ocjeni olakšavajuće vrijednosti pripisane korištenju Činjeničnog osnova u drugim postupcima. Žalbeno vijeće se u ovom kontekstu oslanja na pristup u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, u kojem je Pretresno vijeće na Raspravi o odmjeravanju kazne zatražilo od optužbe da dostavi dokumente "koji će mu omogućiti da ih pregleda *in camera* kako bi procijenilo da li se saradnja optuženog s tužiocem može smatrati znatnom".²⁶³ Pretresno vijeće je potom detaljno opisalo svoju analizu dostavljenih dokumenata prije nego što je zaključilo da ih ne može sâmo ocijeniti²⁶⁴ i stoga je prihvatilo ocjenu optužbe da je optuženi značajno saradivao.²⁶⁵

62. Žalbeno vijeće je uvjeren da bi u ovom predmetu valjalo slijediti sličan pristup kako bi se jasno ocijenila žaliočeva saradnja, posebno u svjetlu obećanja datih žalioцу na Raspravi o

²⁵⁷ Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-S, Dopunski podnesci optužbe. U tim podnescima optužba je zaključila da, prema njenom mišljenju, reference na žalioца u Zahtjevu u predmetu *Blaškić* nisu dostiglo nivo značajne saradnje (*ibid.* par. 5-6).

²⁵⁸ Presuda o kazni, par. 75: "[Optužba] je navela da [...] je Pretresnom vijeću *ex parte* dostavila informacije čijom se analizom može utvrditi vrijednost tog dokumenta kao dokaza o Bralinoj saradnji s optužbom."

²⁵⁹ *Vidi* par. 57 *supra*.

²⁶⁰ T. 61-62 (djelimično zatvorena sjednica).

²⁶¹ Presuda o kazni, par. 80.

²⁶² Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-S, Dopunski podnesci optužbe, par. 5-6.

²⁶³ Presuda o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 258.

²⁶⁴ Presuda o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 259.

²⁶⁵ Presuda o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 260.

odmjeravanju kazne.²⁶⁶ Dok se u svjetlu gorenavedenih zaključaka²⁶⁷ Žalbeno vijeće slaže s Pretresnim vijećem da to što je optužba koristila Činjenični osnov nije samo po sebi dokaz kvaliteta dostavljenih informacija, pozivanje na žalioaca u Zahtjevu u predmetu *Blaškić*, kao što je žalilac opširno opisao u svojem Prvom dopunskom podnesku,²⁶⁸ doista ukazuje na određenu mjeru upotrebljivosti tih informacija za optužbu. Uprkos tome, Žalbeno vijeće ističe da, budući da saradnju treba sagledati u cijelosti, procjenu Pretresnog vijeća o korištenju Činjeničnog osnova valja razmotriti samo kao jedan element koji bi mogao biti relevantan za utvrđivanje obima žaliočeve saradnje.

63. Žalbeno vijeće konkretno ističe da pri ocjeni žaliočeve saradnje posebnu pažnju treba obratiti na spremnost optuženog na saradnju, koju potkrepljuju njegove radnje, a posebno dokazuje njegova ozbiljnost prilikom predaje informacija optužbi.²⁶⁹ U ovom predmetu, s Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, uzevši u obzir žaliočevu spremnost da svjedoči u budućim predmetima,²⁷⁰ takođe uzelo u obzir činjenicu da je on odbio razgovor s optužbom.²⁷¹ Štaviše, Žalbeno vijeće ukazuje na činjenicu da se u Sporazumu o izjašnjavanju o krivici dostavljenom Pretresnom vijeću, za razliku od drugih sporazuma o izjašnjavanju o krivici,²⁷² ne govori konkretno ni o kakvom vidu buduće saradnje žalioaca. Iako to nije obavezno navesti, činjenica da se ona pominje značajan je pokazatelj spremnosti optuženog da sarađuje s optužbom. U njoj su jasno utvrđene obaveze optuženog koje Pretresno vijeće tada može razmotriti pri ocjenjivanju saradnje optuženog.²⁷³ U svjetlu tih faktora, Žalbeno vijeće smatra da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je zaključilo da činjenica da žalilac nije postupio opstruktivno²⁷⁴ ne ukazuje na to da je, opšte uzev, bio spreman sarađivati s optužbom.

64. Žalbeno vijeće stoga zaključuje da Pretresno vijeće, u svjetlu dokaza koje je imalo pred sobom, nije zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje kad je žaliočevu saradnju ocijenilo samo kao umjerenu.

(ii) Dodatni dokazi saradnje pred Žalbenim vijećem

65. Žalbeno vijeće konstatuje da će pri procjeni dodatnih dokaza koja slijedi razmatrati samo materijal koji ranije nije bio na raspolaganju Pretresnom vijeću.²⁷⁵ Žalilac u suštini detaljno navodi

²⁶⁶ T. 61-62 (djelimično zatvorena sjednica)

²⁶⁷ *Vidi* par. 52 *supra*.

²⁶⁸ Prvi dopunski podnesak, par. 1-6. Žalilac ističe da je on jedna od tri osobe koje se u Zahtjevu u predmetu *Blaškić*, par. 57(b), pominju kao izvori dokaza koji se odnose na novu činjenicu da je Blaškić izdavao zapovijedi da se izvrše zločini (*ibid.* par. 1-2).

²⁶⁹ *Vidi* par. 52 *supra*.

²⁷⁰ Presuda o kazni, par. 79.

²⁷¹ Presuda o kazni, par. 78.

²⁷² *Vidi* Presudu o kazni u predmetu *Rajić*, par. 156; Presudu o kazni u predmetu *Mrđa*, par. 72-74. *Vidi* takođe Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 249-250; Presudu o kazni u predmetu *Jokić*, par. 95.

²⁷³ *Vidi* Presudu o kazni u predmetu *Rajić*, par. 156; Presudu o kazni u predmetu *Mrđa*, par. 72-74. *Vidi* takođe Presudu o kazni u predmetu *Deronjić*, par. 249-250; Presudu o kazni u predmetu *Jokić*, par. 95.

²⁷⁴ Presuda o kazni, par. 80.

²⁷⁵ Svi žaliočevi argumenti u vezi s tim materijalima pominju se od paragrafa 8 do paragrafa 16 njegovog Drugog dopunskog podneska i o njima je bilo riječi na Raspravi o odmjeravanju kazne (AT. 67 i 72, red od 1 do 10). Ti materijali, prethodno u spisu sudskog postupka, ali ne i na raspolaganju žaliocu, već su detaljno razmotreni. (*vidi* par. 58-62 *supra*).

različite postupke u kojima je optužba koristila te dodatne dokaze i tvrdi da to ukazuje na vrijednost dostavljenih informacija.²⁷⁶ Optužba odgovara da dodatni dokazi, kada se utvrđuje težina koja im se zajednički treba pripisati, ne idu u prilog zaključku da je postojala značajna saradnja s optužbom.²⁷⁷

66. Žalbeno vijeće prvo ističe da, suprotno onome što navodi žalilac,²⁷⁸ Žalbeno vijeće nije obavezno da uputi predmet Pretresnom vijeću na ponovo određivanje kazne. Konkretno, Žalbeno vijeće podsjeća da se, suprotno tvrdnjama žalioaca,²⁷⁹ navodni propust optužbe da predoči oslobađajuće dokaze u skladu s pravilom 68 Pravilnika u pretresnoj fazi postupka može ispraviti izvođenjem dodatnih dokaza pred Žalbenim vijećem²⁸⁰ i da sam po sebi ne opravdava upućivanje predmeta Pretresnom vijeću. Žalbeno vijeće će sâmo razmotriti konkretno pitanje saradnje na temelju dodatnih dokaza izvedenih u žalbenom postupku.²⁸¹

67. Žalbeno vijeće primjećuje da je optužba materijal koji je dostavio žalilac koristila u tri predmeta, i to u predmetu *Blaškić*, u predmetu *Kordić i Čerkez*, kao i u sklopu materijala predloženih uz optužnicu u predmetu *Ljubičić*. Žalbeno vijeće takođe navodi da je optužba materijale koje je dostavio žalilac predala državnom tužiocu Bosne i Hercegovine prilikom prosljeđivanja predmeta *Ljubičić* u skladu s pravilom 11bis.²⁸² Što se tiče korištenja dokumenata dostavljenih 1997. u pretresnom postupku u predmetu *Blaškić*, Žalbeno vijeće ističe da, suprotno argumentima optužbe,²⁸³ relativni značaj koji je optužba pripisala vrijednosti tih dokumenata može poslužiti kao primjer samo kad se radi o istovremenom objelodanjivanju molbe optužbe.²⁸⁴ Žalbeno vijeće takođe napominje da je jedan od tih dokumenata korišten u predmetu *Kordić i Čerkez* kao dokazni predmet 265-1, a četiri dokumenta su korištena u predmetu *Ljubičić*. Iako je zaključilo da to višestruko korištenje dokumenata donekle ukazuje na njihovu upotrebljivost za optužbu, Žalbeno vijeće ne može samostalno ocijeniti stvarni uticaj tih dokumenata na izvođenje dokaza optužbe u svakom od tih postupaka.²⁸⁵ Međutim, ono prima

²⁷⁶ Drugi dopunski podnesak, par. 8.1-8.5 i 9. Žalilac detaljno navodi da su dokumenti koje je predao 1997. korišteni u pretresnoj fazi postupka u predmetu br. IT-95-14-T, *Tužilac protiv Tihomira Blaškića* (u daljnjem tekstu: predmet *Blaškić*), u pretresnoj fazi postupka u predmetu br. IT-95-14/2-T, *Tužilac protiv Darija Kordića i Marka Čerkeza* (u daljnjem tekstu: predmet *Kordić i Čerkez*) i u sklopu materijala potvrdu predloženih uz optužnicu u predmetu br. IT-00-41, *Tužilac protiv Paška Ljubičića* (u daljnjem tekstu: predmet *Ljubičić*); kao i da je njegov Činjenični osnov korišten u prilog Postupku preispitivanja pravosnažne presude u predmetu *Blaškić* kao dokaz novih činjenica ili za pobijanje dokaza predloženih Pretresnom vijeću u predmetu *Blaškić*.

²⁷⁷ Odgovor na drugi dopunski podnesak, par. 18-31. *Vidi* takođe AT. 84-85.

²⁷⁸ AT. 37-40. Žalilac je zatražio da se ovo pitanje prosljedi prvobitnom Pretresnom vijeću na ponovno razmatranje kazne u svjetlu ovog novog materijala (AT. 38, red 7-9). *Vidi* takođe Repliku na Drugi dopunski podnesak respondentata, par. 6.

²⁷⁹ AT. 36-37.

²⁸⁰ *Vidi* Drugostepenu presudu u predmetu *Stakić*, par. 191-193.

²⁸¹ *Vidi* par. 8 *supra*.

²⁸² *Vidi* dokazni predmet D-A3 (Pismo Petera M. Kremara, QC, višeg pravnog zastupnika u žalbenom postupku, od 6. oktobra 2006.). Žalbeno vijeće smatra da se, suprotno argumentima optužbe (Odgovor na drugi dopunski podnesak, par. 30; AT. 86-87), na predaju materijala državnom tužiocu Bosne i Hercegovine može gledati kao na korištenje tih materijala od strane optužbe.

²⁸³ Odgovor na Drugi dopunski podnesak, par. 28.

²⁸⁴ *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-T, Molba optužbe za *ex parte* raspravu *in camera* u vezi s prihvatanjem novoootkrivenih dokaza, dostavljena *ex parte* i pod pečatom, 11. decembar 1997. (javno objavljena 13. januara 2006.). U toj molbi je optužba zatražila prihvatanje iskaza svjedoka poručnika Van Kujka, kojem se žalilac pokušao predati, i uvrštavanje navedenih dokumenata.

²⁸⁵ Žalbeno vijeće navodi da strane u postupku nisu u tom smislu dostavile daljne dokaze.

k znanju argument optužbe da je 2003. godine iz drugog izvora primilo šest od devet dokumenata koje je Miroslav Bralo nezavisno predao 1997.²⁸⁶

68. Što se tiče postupka preispitivanja pravosnažne presude u predmetu *Blaškić*, Žalbena vijeće primjećuje da su, prema priznanju optužbe,²⁸⁷ upravo informacije koje je dostavio žalilac potvrdile ulogu Blaškića kao zapovjednika snaga "Alfa", ali da je to bio samo "jedan element u obilju dokaza protiv g. Blaškića".²⁸⁸ Žalbena vijeće takođe navodi da je optužba žaliočev Činjenični osnov pomenula kao novi dokaz "iz prve ruke" kako bi potvrdila da je Blaškić u svojim zapovijedima u vezi s napadom na Ahmiće naredio da se izvrše zločini.²⁸⁹ Međutim, Žalbena vijeće zaključuje da je žaliočev Činjenični osnov korišten samo da potkrijepi dokaze drugih svjedoka.²⁹⁰ Iako su informacije žaliočeva vjerovatno bile donekle upotrebljive za optužbu u postupku preispitivanja pravosnažne presude u predmetu *Blaškić*, Žalbena vijeće stoga smatra da se ne može konstatovati da su bile takve prirode da bi same po sebi opravdale zaključak da je žalilac u značajnoj mjeri saradivao s optužbom.

69. U svjetlu gorenavednog, Žalbena vijeće stoga, na osnovu kriterijuma najveće vjerovatnoće, nije uvjeren da informacije sadržane u dodatnim dokazima po kojima rješava imaju toliki kvalitet ili da su toliko brojne da bi opravdale zaključak da je žalilac značajno saradivao s optužbom.

²⁸⁶ AT. 84, red 9-11.

²⁸⁷ AT. 81, red 7-8.

²⁸⁸ AT. 81, red 9-11.

²⁸⁹ *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Redigovana verzija revidirane replike optužbe na "Odgovor odbrane na zahtjev optužbe za preispitivanje ili ponovno razmatranje", 4. septembar 2006. (u daljnjem tekstu: Replika optužbe), par. 74.

²⁹⁰ *Vidi Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Replika optužbe, par. 54 i 72. *Vidi* takođe AT. 84, red 11-22.

(c) Zaključak

70. U ocjeni žaliočeve saradnje s optužbom Pretresno vijeće je prvo zaključilo da Pretresno vijeće nije napravilo primjetnu grešku kada je odlučilo, u svjetlu dokaza koje je imalo pred sobom, da kvalitet i količina žaliočeve saradnje zaslužuju da im se pripiše samo umjerena težina u smislu ublažavanja kazne. Žalbeno vijeće je potom razmotrilo dodatne dokaze dostavljene u žalbenom postupku i nije se uvjerilo da kvalitet i količina dostavljenih informacija opravdavaju zaključak o značajnoj saradnji. Uzimajući u obzir dokaze pred Pretresnim vijećem u vezi s dodatnim dokazima prihvaćenim u žalbenom postupku, Žalbeno vijeće zaključuje da žalilac nije uspio pokazati da je njegova saradnja s optužbom u stvari bila značajna. Žalbeno vijeće je stoga potvrdilo zaključak Pretresnog vijeća da saradnji žalioca s optužbom pripiše samo umjerenu težinu.

3. Saradnja od značaja za stanovnike Ahmića: ponašanje žalioca nakon sukoba

71. Žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije valjano razmotrilo njegovu saradnju koja je od naročitog značaja za stanovnike Ahmića, uključujući to što je on naveo mjesta zločina i aktivno učestvovao s Komisijom za nestala lica u pronalaženju nekoliko grobnica²⁹¹ i nagaznih mina.²⁹² On tvrdi da su na temelju njegovog Činjeničnog osnova pronađeni i identifikovani "Lončari 3", kao i mjesto gdje je prvobitno zakopana porodica Čerimić.²⁹³ Osim toga, on naročito ističe važnost koju je njegovo potvrdno izjašnjavanje o krivici imalo za stanovnike Ahmića, što su dokazale izjave samih članova pogođene zajednice.²⁹⁴ On tvrdi da je, otkrivši nov činjenični materijal svojim priznanjem da je izvršen sistematski zločin nad sveukupnim muslimanskim civilnim stanovništvom u Lašvanskoj dolini,²⁹⁵ pomogao pogođenim zajednicama²⁹⁶ i Međunarodnoj komisiji za nestala lica.²⁹⁷ Žalilac ističe da je svojim ponašanjem u periodu poslije rata "iskreno težio ka pospješivanju mira i pomirenja".²⁹⁸ On tvrdi da bi Međunarodni sud trebao poticati takvu "punu i aktivnu saradnju svakog optuženog u postupcima

²⁹¹ Podnesak žalioca, par. 54.4, 81 i 132-139. Žalilac prvo navodi različite načine na koje je pomogao u pronalaženju grobnica (Podnesak žalioca, par. 132.1-132.3), a potom detaljno opisuje značaj koji je njegovo razjašnjenje o tome gdje se nalaze još uvijek nestala lica imalo za lokalnu zajednicu (Podnesak žalioca, par. 133, u kojem se citira Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, Dodatak B13, Izjava Mehmeda Ahmića) i međunarodnu zajednicu (Podnesak žalioca, par. 134-135, u kojem se citira Rezolucija A/RES/57/10 Generalne skupštine UN-a, 16. decembar 2002. i Rezolucija A/RES/55/24 Generalne skupštine UN-a). Na kraju, on ističe pomoć koju je pružio Međunarodnoj komisiji za nestala lica (Podnesak žalioca, par. 136-137, u kojem se citira Podnesak žalioca, Dodatak F, Izjava g. Zaima Kablara).

²⁹² Podnesak žalioca, par. 81, 129-131. Da bi potkrijepio svoj argument u vezi s razminiravanjem, on ukazuje na važnost takve akcije u svjetlu zabrinutosti međunarodne zajednice, pozivajući se na Rezoluciju Generalne skupštine UN-a A/RES/55/24, 14. novembar 2000. *Vidi* takođe Repliku na podnesak respondenta, par. 30.

²⁹³ Podnesak žalioca, par. 69.

²⁹⁴ Podnesak žalioca, par. 107-109, u kojem se citira Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, Dodatak B13, Izjava Mehmeda Ahmića, sadašnjeg predsjednika opštine Ahmići ("Smatram potvrdno izjašnjavanje o krivici i izražavanje kajanja pozitivnim. [...] Bilo bi dobro kad bi svi uradili to isto. Pitaju me o posljedicama ovog na odnose na području. Kažem da će to imati fantastične posljedice."); Dodatak B4, Izjava Ferida Ahmića; Dodatak B10, Izjava Natalije Križanac.

²⁹⁵ Podnesak žalioca, par. 121.

²⁹⁶ Podnesak žalioca, par. 117-118, u kojem se citira Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, Dodatak B13, Izjava Mehmeda Ahmića; i Dodatak B2, Izjava Gorana Gogića.

²⁹⁷ Podnesak žalioca, par. 119., u kojem se citira Podnesak žalioca, Dodatak F, Izjava g. Zaima Kablara, regionalnog predstavnika Međunarodne komisije za nestala lica.

²⁹⁸ Podnesak žalioca, fusnota 93. Kako bi potkrijepio svoj argument da bi njegov pokušaj uspostavljanja mira trebalo uzeti u obzir kao olakšavajuću okolnost, žalilac se poziva posebno na paragraf 59 Presude po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*.

koji se pred njim vode" tako što će izričito priznati da "takvo ponašanje može u velikoj mjeri ublažiti posljedice ranijeg krivičnog ponašanja".²⁹⁹ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće izričito uzelo u obzir činjenicu da je žalilac identifikovao mjesta zločina i lokacije grobnica u kojima su žrtve zakopane i pomogao u čišćenju mina u Ahmićima kao značajnu olakšavajuću okolnost koja pokazuje korake koje je on preduzeo kako bi se iskupio za svoje zločine.³⁰⁰ Optužba tvrdi da bi zasebno razmatranje tih faktora kao dokaza saradnje za posljedicu imalo nedopustivo uzimanje u obzir istih faktora dva puta.³⁰¹

72. Žalbeno vijeće na početku primjećuje da žalilac prihvata da je Pretresno vijeće uzelo u obzir njegovo ponašanje u periodu poslije sukoba.³⁰² Štaviše, Pretresno vijeće izričito navodi da su "pohvalni naponi koje je [žalilac] uložio u pronalaženje posmrtnih ostataka svojih žrtava i drugih osoba lišenih života tokom sukoba, kao i njegova pomoć u akcijama čišćenja mina".³⁰³ Pretresno vijeće je takođe posebno razmotrilo izjave pripadnika zajednica kojima su žrtve pripadale kako bi utvrdilo kakav uticaj su žaliočevi pokušaji da se iskupi za svoje zločine imali na njih:

[...] Pretresno vijeće ima u vidu izjavu Zaima Kablara, koji je učestvovao u pronalaženju i ekshumaciji tijela u srednjoj Bosni, koji je opisao značajnu Bralinu pomoć u pronalaženju posmrtnih ostataka nekoliko njegovih žrtava, kao i pozitivan efekat koji je to imalo na porodice tih žrtava i ljude iz toga kraja.³⁰⁴

To je Pretresno vijeće navelo na zaključak da "njegovi naponi da se iskupi za svoja zlodjela [,] pokazuju da se on iskreno kajaje".³⁰⁵ Štaviše, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće vodilo računa o pozitivnom uticaju koji je žaliočevo potvrdno izjašnjavanje o krivici i izražavanje iskrenog kajanja imalo na zajednice iz kojih potiču žrtve i to što je žalilac "priznao svoje kažnjivo ponašanje" prihvatilo kao "izuzetno važno za cijelu zajednicu u procesu oporavka i pomirenja".³⁰⁶ Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće uzelo u obzir iskreno kajanje žalioaca kao značajnu olakšavajuću okolnost³⁰⁷ i pripisalo joj znatnu težinu kao olakšavajućem faktoru.³⁰⁸

73. Žalbeno vijeće stoga zaključuje da je Pretresno vijeće propisno uzelo u obzir sve relevantne elemente žaliočevog ponašanja u periodu poslije sukoba – uključujući i saradnju od značaja za stanovništvo Ahmića – i pripisalo tim olakšavajućim okolnostima znatnu težinu pri razmatranju njegovog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i njegovog kajanja.³⁰⁹ Žalilac nije potkrijepio kako su te okolnosti, kojima je pripisana znatna težina u ublažavanju kazne,³¹⁰ dovele do pojave dodatnog

²⁹⁹ Podnesak žalioaca, par. 138.

³⁰⁰ Podnesak respondenta, par. 3.61, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 72. Optužba tvrdi da je sam žalilac detaljno naveo te okolnosti u paragrafima 79 i 80 svojeg Podneska odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne kako bi dokazao svoje iskreno kajanje.

³⁰¹ Podnesak respondenta, par. 3.61.

³⁰² Podnesak žalioaca, par. 54.

³⁰³ Presuda o kazni, par. 69.

³⁰⁴ Presuda o kazni, par. 69.

³⁰⁵ Presuda o kazni, par. 70.

³⁰⁶ Presuda o kazni, par. 71, koji se poziva na Izjavu Mehmeda Ahmića datu u prilogu Podneska odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne.

³⁰⁷ Presuda o kazni, par. 72.

³⁰⁸ Presuda o kazni, par. 83.

³⁰⁹ Presuda o kazni, par. 72 i 83.

³¹⁰ Presuda o kazni, par. 83.

olakšavajućeg efekta koji zaslužuje posebno razmatranje i težinu kao "saradnja". Žalbeno vijeće konkretno smatra da je, suprotno tvrdnjama žalioaca,³¹¹ Pretresno vijeće imalo diskreciono ovlaštenje da uzme u obzir žaliočevu pomoć na mjestima gdje su pronađene grobnice i na mjestima zločina, kao i pomaganje u pronalaženju nagaznih mina kao pokazatelje njegovog kajanja i napora da se iskupi za svoje zločine; Pretresno vijeće nije bilo obavezno ponovo uzimati u obzir te faktore pri procjeni žaliočeve saradnje.

74. Iz gorenavedenih razloga ovaj dio žaliočevog drugog žalbenog osnova se odbija.

C. Žaliočevo kajanje

75. Žalilac primjećuje da su i optužba³¹² i Pretresno vijeće³¹³ uzeli u obzir njegovo iskreno kajanje koje je pozadina njegovog potvrdnog izjašnjavanja o krivici, a nalazi odraza i u njegovom javnom izražavanju kajanja.³¹⁴ Prema njegovom mišljenju, iskreno kajanje, koje prelazi puko prihvatanje potvrdnog izjašnjavanja o krivici,³¹⁵ "jedan je od najsnažnijih i najsveobuhvatnijih faktora u ublažavanju kazne".³¹⁶ U tom smislu, žalilac tvrdi da njegovo ponašanje u periodu poslije sukoba dokazuje njegovo aktivno izražavanje kajanja, ali da se ti napori da "doprinese miru u regiji" nisu u potpunosti odrazili na visinu kazne.³¹⁷ Optužba odgovara da je Pretresno vijeće posebno razmotrilo značaj žaliočevog potvrdnog izjašnjavanja o krivici i njegovog kajanja "za unapređenje pomirenja u regiji i oporavka žrtava".³¹⁸

76. Kao što je gore navedeno,³¹⁹ Pretresno vijeće je uzelo u obzir žaliočevo iskreno kajanje kao faktor koji zaslužuje znatnu težinu u ublažavanju kazne.³²⁰ Žalbeno vijeće smatra da žalilac nije uspio dokazati da je Pretresno vijeće napravilo primjetnu grešku u primjeni svog diskrecionog ovlaštenja.. Zbog toga se ovaj dio žaliočevog drugog žalbenog osnova odbija.

77. Iz gorenavedenih razloga žaliočev drugi žalbeni osnov se odbija.

³¹¹ Podnesak žalioaca, par. 81.

³¹² Podnesak žalioaca, par. 126, koji se poziva na Raspravu o odmjeravanju kazne, T.109, red 11-19.

³¹³ Podnesak žalioaca, par. 127, u kojem se citira Presuda o kazni, par. 70.

³¹⁴ Podnesak žalioaca, par. 125, koji se poziva na Podnesak žalioaca, Dodatak C, Prijevod izvinjenja na engleski jezik.

³¹⁵ Podnesak žalioaca, par. 122.

³¹⁶ Podnesak žalioaca, par. 123.

³¹⁷ Podnesak žalioaca, par. 128, u kojem citira Presudu o kazni u predmetu *Plavšić*, par. 94.

³¹⁸ Podnesak respondenta, par. 3.68, koji se poziva na Presudu o kazni, par. 64, 65 i 71.

³¹⁹ *Vidi* par. 72 *supra*.

³²⁰ Presuda o kazni, par. 83.

V. TREĆI ŽALBENI OSNOV: DA LI JE PRETRESNO VIJEĆE POGRIJEŠILO ZATO ŠTO NIJE IZDALO NALOG ZA PRIMJERENO SMANJENJE KAZNE KAKO BI ONA ODRAZILA OLAKŠAVAJUĆE OKOLNOSTI U OVOM PREDMETU

78. Pretresno vijeće je, uzimajući u obzir samo težinu krivičnih djela koja je žalilac počinio, uključujući otežavajuće okolnosti, zaključilo da bi ta djela "zahtijevala kaznu od najmanje 25 godina zatvora".³²¹ Iako je prihvatio da je kazna od najmanje 25 godina prikladna,³²² žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje kada je smanjilo kaznu "za samo 5 godina, odnosno samo za 20% trajanja kazne"³²³ pošto je utvrdilo da olakšavajući dokazi "idu u prilog *znatnom preinačenju kazne*".³²⁴ Kako bi dokazao da je Pretresno vijeće navodno zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo, žalilac obrazlaže ispravan pristup ulozi Međunarodnog suda u procjeni vrijednosti olakšavajućih okolnosti.³²⁵ On odbacuje "usku interpretaciju mandata navedenog u Statutu", koji ograničava Međunarodni sud na zadatak krivičnog gonjenja i kažnjavanja odgovornih, ne uzimajući pritom u obzir posljedice kazne "po interese onih izvan Međunarodnog suda".³²⁶ Umjesto toga, on ističe važnost šireg cilja Međunarodnog suda koji opisuje kao "vrlo praktičnu i konstruktivnu riješenost da se osigura pravda, mir i pomirenje u regiji i da se povežu zajednice".³²⁷ Prema njegovom mišljenju, takav pristup omogućava donošenje izuzetnih kazni, uprkos "težini krivičnog djela".³²⁸

79. U ovom predmetu žalilac tvrdi da pristup Pretresnog vijeća u procjeni olakšavajućih okolnosti "odražava pretjerano ograničeno shvatanje ovlaštenja i dužnosti Međunarodnog suda"³²⁹ i da olakšavajuće okolnosti navedene u njegovom Podnesku u vezi s odmjeravanjem kazne³³⁰ i razrađene u njegovoj žalbi zaslužuju značajnije smanjenje kazne od one koju je izreklo Pretresno vijeće.³³¹ Ponavljajući olakšavajuće okolnosti za koje smatra da zaslužuju veću preinaku kazne i obrazlažući u detalje neke od argumenata koje je naveo u svom prvom i drugom žalbenom osnovu, žalilac zaključuje da, u svjetlu tih olakšavajućih okolnosti, Pretresno vijeće nije izreklo kaznu koja odražava "znatno

³²¹ Presuda o kazni, par. 95.

³²² Podnesak žalioca, par. 87; AT. 74.

³²³ Podneak žalioca, par. 87.

³²⁴ Podnesak žalioca, par. 85, koji citira Presudu o kazni, par. 83 (naglasak dodat u Podnesku žalioca).

³²⁵ Podnesak žalioca, par. 89-101.

³²⁶ Podnesak žalioca, par. 89.

³²⁷ Podnesak žalioca, par. 90. Prema riječima žalioca (Podnesak žalioca, par. 97-99), u Rezoluciji Generalne skupštine UN-a A/RES/51/203 od 17. decembra 1996. i Rezoluciji A/RES/55/24 od 14. novembra 2000., kao i u Rezoluciji 1534 (2004.) Savjeta bezbjednosti UN-a od 26. marta 2004. ističe se širi cilj Međunarodnog suda koji se odnosi na pomirenje u regiji, kao i njegov doprinos trajnom miru i bezbjednosti.

³²⁸ Podnesak žalioca, par. 92. Žalilac posebno citira Presudu o kazni u predmetu *Erdemović* iz 1998., par. 21, koji glasi: "Međunarodni sud, pored svoga mandata da istražuje, krivično goni i kažnjava teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava, ima i dužnost da kroz svoje pravosudne funkcije pridonese razrješenju širih pitanja odgovornosti, pomirenja i utvrđivanja istine oko zâla počinjenih u bivšoj Jugoslaviji." (Podnesak žalioca, par. 91).

³²⁹ Podnesak žalioca, par. 102.

³³⁰ Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 2-24 i 64-89.

³³¹ Podnesak žalioca, par. 103; AT. 74-76.

preinačenje" kakvo je smatralo opravdanim.³³² On potom ističe ovlaštenje Žalbenog vijeća da izmijeni kaznu u slučajevima kada je zbog suštinski pogrešne procjene olakšavajućih ili otežavajućih okolnosti izrečena neodgovarajuća kazna.³³³

80. Optužba odgovara da žalilac nije dokazao kako je Pretresno vijeće zlopotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje kada je izreklo takvu kaznu³³⁴, niti je iznio ijednu primjetnu grešku Pretresnog vijeća pri utvrđivanju njegove kazne od ukupno 20 godina.³³⁵ Ona tvrdi da je Pretresno vijeće, smatrajući kaznu od "najmanje 25 godina zatvora" primjerenom izuzevši olakšavajuće okolnosti,³³⁶ predvidjelo "polaznu tačku za izricanje kazne za počinjene zločine"³³⁷ i, na temelju težine krivičnih djela i otežavajućih okolnosti, vjerovatno ocijenilo da je zapravo opravdana kazna od preko 25 godina zatvora.³³⁸ Prema tome, optužba tvrdi da činjenica da je žalilac pogrešno protumačio Presudu o kazni³³⁹ kao kaznu od 20 godina ukazuje na to da je više značaja pripisano olakšavajućim okolnostima nego što je on to tražio.³⁴⁰ Nadalje, optužba tvrdi da žalilac, tražeći ponovnu provjeru svih olakšavajućih okolnosti navedenih u Podnesku odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne,³⁴¹ zapravo zahtijeva suđenje *de novo* i traži da Žalbeno vijeće "zamjeni presudu Pretresnog vijeća svojom presudom na području na kojem Pretresno vijeće ima veoma široka diskreciona ovlaštenja".³⁴²

81. Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, odlučivši koju težinu da pripiše olakšavajućim dokazima, zaključilo da "Bralino potvrdno izjašnjavanje o krivici i vrijeme tog izjašnjavanja, kao i njegovo pokajanje i naponi da iskupi svoje zločine, te njegova dobrovoljna predaja, idu u prilog znatnom preinačenju kazne koja bi inače bila primjerena".³⁴³ Žalilac prihvata taj zaključak, ali tvrdi da je u svjetlu šireg cilja Međunarodnog suda da "osigura pravdu, mir i pomirenje u regiji"³⁴⁴ Pretresno vijeće zlopotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje primijenivši pretjerano ograničen stav u vezi s ovlaštenjima i dužnostima Međunarodnog suda i procijenivši vrijednost olakšavajućih okolnosti previše restriktivno.³⁴⁵ Žalbeno vijeće se slaže sa žaliocem u vezi sa posebnom ulogom Međunarodnog suda kada se radi o "doprinosu trajnom miru i bezbjednosti i nacionalnom pomirenju"³⁴⁶ u regiji,³⁴⁷ što

³³² Podnesak žalioca, par. 141, u kojoj citira Presudu o kazni, par. 83.

³³³ Replika na podnesak respondenta, par. 34, koji se poziva na član 25 Statuta i paragraf 726 Drugostepene presude u predmetu *Blaškić*.

³³⁴ Podnesak respondenta, par. 3.67. Po pitanju opšte rasprave o diskrecionom pravu Pretresnog vijeća u vezi s olakšavajućim okolnostima, optužba se poziva na paragraf 44 Presude po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*.

³³⁵ Podnesak respondenta, par. 3.65.

³³⁶ Podnesak respondenta, par. 3.65, u kojem se citira Presuda o kazni, par. 95.

³³⁷ Podnesak respondenta, par. 3.66.

³³⁸ Podnesak respondenta, par. 3.71.

³³⁹ Podnesak respondenta, par. 3.71.

³⁴⁰ Podnesak respondenta, par. 3.71.

³⁴¹ Podnesak respondenta, par. 3.70, koji se poziva na Podnesak žalioca, par. 104-139.

³⁴² Podnesak respondenta, par. 3.70. Optužba tvrdi da praksa Međunarodnog suda ne predviđa takva pravna sredstva.

³⁴³ Presuda o kazni, par. 83.

³⁴⁴ Podnesak žalioca, par. 90.

³⁴⁵ Podnesak žalioca, par. 102.

³⁴⁶ Generalna skupština UN-a, Rezolucija A/RES/55/24, 14. novembar 2000.

³⁴⁷ *Vidi* Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 61. *Vidi* takođe Presudu o kazni u predmetu *Babić*, par. 68; Presudu o kazni u predmetu *Erdemović* iz 1998., par. 21.

je jedna od implicitnih funkcija Međunarodnog suda od njegovog osnivanja.³⁴⁸ Međutim, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće itekako bilo svjesno te svoje uloge i da je tu ulogu izričito uzelo u obzir pri razmatranju svrhe kažnjavanja koju treba slijediti u postupku izricanja kazne.³⁴⁹

82. Razmatrajući žaliočevu tvrdnju da Pretresno vijeće nije pripisalo dovoljnu težinu tom faktoru pri izricanju kazne, Žalbeno vijeće podsjeća da "iako su nacionalno pomirenje i ponovno uspostavljanje i očuvanje mira važni ciljevi pri izricanju kazne, oni nisu jedini ciljevi".³⁵⁰ Kao što je Pretresno vijeće ispravno istaklo, svrha kažnjavanja jasno je navedena u praksi Međunarodnog suda.³⁵¹ Žalbeno vijeće posebno podsjeća na važnost principa odmazde u postupku odmjerenja kazne Međunarodnog suda. Žalbeno vijeće se slaže s Pretresnim vijećem da princip odmazde koji se nameće osuđenoj osobi "predstavlja osudu [od strane] međunarodne zajednice zbog užasne prirode počinjenih zločina, te mora biti u srazmjeri s njegovim konkretnim ponašanjem".³⁵² Žalbeno vijeće nadalje podsjeća da su, kao što je primijetilo Pretresno vijeće,³⁵³ principi odvratanja takođe značajni pri odmjerenju kazne.³⁵⁴ U konkretnom predmetu, Žalbeno vijeće je već zaključilo da je Pretresno vijeće temeljito razmotrilo sve okolnosti predmeta i pripisalo im odgovarajuću težinu pri utvrđivanju kazne žalioču.³⁵⁵ Žalbeno vijeće naročito podsjeća na to da je Pretresno vijeće posebno uzelo u obzir žaliočevo iskreno kajanje i njegov lični doprinos pomirenju u regiji kad je donosilo ocjenu o njegovom potvrdnom izjašnjanju o krivici i da je tim činjenicama pripisalo znatnu težinu kao olakšavajućim faktorima.³⁵⁶ Žalbeno vijeće stoga zaključuje da žalilac nije dokazao da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo principe odmjerenja kazne na Međunarodnom sudu pri utvrđivanju visine njegove kazne.

83. Žalbeno vijeće će se sada pozabaviti žaliočevom tvrdnjom da mu Pretresno vijeće nije smanjilo kaznu u punoj srazmjeri sa "znatnim preinačenjem" koje je, kako je ono zaključilo, opravdano u svjetlu relevantnih olakšavajućih okolnosti.³⁵⁷ Žalbeno vijeće podsjeća da "[d]okaz o postojanju olakšavajućih okolnosti ne znači da žalilac automatski ima pravo da mu se to prizna prilikom odmeravanja kazne; pretresno veće je obavezno samo da takve olakšavajuće okolnosti uzme u obzir prilikom donošenja

³⁴⁸ Rezolucija S/RES/808 Savjeta bezbjednosti, 22. februar 1993., kojom je osnovan Međunarodni sud, naglašava njegovu ulogu u "doprinosu ponovnom uspostavljanju i očuvanju mira".

³⁴⁹ Presuda o kazni, par. 21.

³⁵⁰ Drugostepena presuda u predmetu *Kamuhanda*, par. 351. Vidi takođe Presuda o kazni u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 4, radi ravnoteže koju je Pretresno vijeće uspostavilo između "izrazit[e] težin[e] krivičnih djela za koja je optuženi prihvatio punu odgovornost u odnosu na njegov doprinos miru i sigurnosti. Pritom je na ovom Pretresnom vijeću da se što je više moguće približi pravdi kako u odnosu na žrtve i njihove rođake tako i u odnosu na optuženog, jer pravda je od najveće važnosti za ponovno uspostavljanje i održavanje mira."

³⁵¹ Presuda o kazni, par. 22, koja se poziva na Presudu po žalbi u predmetu *Čelebići*, par. 806; Presudu po žalbi u predmetu *Aleksovski*, par. 185; Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*, par. 48.

³⁵² Presuda o kazni, par. 22. Vidi takođe Presudu po žalbi u predmetu *Aleksovski*, par. 185: "Jednako je važan faktor odmazde. Odmazdu ne treba shvatati kao ispunjenje želje za osvetom nego kao želju da se na odgovarajući način izrazi gnušanje međunarodne zajednice nad tim zločinima."

³⁵³ Presuda o kazni, par. 22.

³⁵⁴ Vidi, npr. Presudu po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*, par. 45; Presudu po žalbi u predmetu *Čelebići*, par. 800; Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*, par. 48.

³⁵⁵ Vidi osnov 1 i 2 *supra*.

³⁵⁶ Vidi par. 72-73 *supra*.

³⁵⁷ Podnesak žalioča, par. 83-88.

svoje konačne odluke".³⁵⁸ U ovom predmetu, Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće doista uzelo u obzir relevantne olakšavajuće okolnosti pri utvrđivanju visine kazne žalioaca:

Pretresno vijeće je pažljivo razmotrilo kazne izrečene na ovom Međunarodnom sudu u drugim predmetima. U svjetlu te prakse izricanja kazni, a uzimajući u obzir samo težinu krivičnih djela koja je počinio Bralo, uključujući otežavajuće okolnosti, Pretresno vijeće zaključuje da bi ta djela zahtijevala kaznu od najmanje 25 godina zatvora. Međutim, nakon što je pažljivo odmjerilo i uvažene olakšavajuće okolnosti, Pretresno vijeće zaključuje da je jedinstvena kazna zatvora od 20 godina srazmjerna i odgovarajuća kazna.³⁵⁹

84. Žalbeno vijeće ističe da "nakon konstatacije da su olakšavajuće okolnosti pokazane, odluka o težini koju tim okolnostima treba pridati spada u domen diskrecionog ovlašćenja Pretresnog veća".³⁶⁰ Žalilac je taj koji treba pokazati kako je Pretresno vijeće izašlo iz okvira svog diskrecionog ovlaštenja pri izricanju njegove kazne.³⁶¹ U ovom predmetu, žalilac tvrdi da olakšavajuće okolnosti koje je naveo u svom Podnesku u vezi s odmjeravanjem kazne³⁶² i ponovo naglasio u žalbenom postupku, uopšteno govoreći, zaslužuju značajnije smanjenje kazne od onog koje je odredilo Pretresno vijeće.³⁶³ Žalbeno vijeće se slaže s optužbom da se žaliočevim argumentima samo traži ponovna provjera svih olakšavajućih okolnosti predočenih u prvostepenoj fazi postupka.³⁶⁴ Žalbeno vijeće smatra da žalilac, kada tvrdi da je "Pretresno vijeće trebalo učiniti više da pokaže ukupnost tog i drugog olakšavajućeg materijala i izreći kaznu koja je više u skladu sa 'znatnim preinačenjem' kakvo je obećalo",³⁶⁵ nije pružio potkrepu ni za kakvu primjetnu grešku Pretresnog vijeća u primjeni prava ili utvrđivanja činjeničnog stanja prilikom korištenja svog širokog diskrecionog ovlaštenja radi utvrđivanja odgovarajuće kazne. S tim u vezi, Žalbeno vijeće takođe smatra da žalilac nije uspio pokazati da Pretresno vijeće nije bilo transparentno pri smanjenju kazne.³⁶⁶ Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće jasno odmjerilo olakšavajuće i otežavajuće faktore u odnosu na težinu krivičnih djela koja je počinio žalilac.³⁶⁷

85. Što se tiče ispravnog metoda računanja uticaja olakšavajućih okolnosti na visinu kazne, Žalbeno vijeće smatra da svako preinačenje kazne treba ocijeniti u svjetlu svih okolnosti u predmetu i da se ono ne smije ograničiti na prosto matematičko smanjenje kazne koju bi trebalo izreći. Kao što je prethodno navedeno, Pretresno vijeće je ispravno odmjerilo sve okolnosti u predmetu prije nego što je izreklo svoju konačnu kaznu. Žalbeno vijeće će izmijeniti kaznu samo u slučaju kada je ona "u toj meri nerazumna ili očigledno nepravedna da Žalbeno veće može da zaključi da Pretresno veće nije valjano

³⁵⁸ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 57 (izostavljeni navodnici unutar teksta). *Vidi* takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 44, koja se poziva na Presudu po žalbi u predmetu *Niyitegeka*, par. 267.

³⁵⁹ Presuda o kazni, par. 95.

³⁶⁰ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*, par. 57. *Vidi* takođe Presudu po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 44.

³⁶¹ *Vidi* par. 9 *supra*.

³⁶² Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne, par. 2-24 i 64-89.

³⁶³ Podnesak žalioaca, par. 103.

³⁶⁴ Podnesak respondenta, par. 3.70, koji se poziva na paragrafe 104-139 Podneska žalioaca.

³⁶⁵ Podnesak žalioaca, par. 141.

³⁶⁶ *Vidi* Repliku na podnesak respondenta, par. 32.

³⁶⁷ Presuda o kazni, par. 95.

primenilo svoje diskreciono pravo".³⁶⁸ Kao što je zaključilo Žalbeno vijeće MKCR-a, ono može koristiti svoje ovlaštenje da izrekne novu kaznu "kad ona koju je izreklo Pretresno vijeće jednostavno nije u skladu s principima koje Međunarodni sud primjenjuje pri odmjeravanju kazne".³⁶⁹ Napokon, Žalbeno vijeće konstatuje da, budući da optužba nije uložila žalbu na Presudu o kazni, Žalbeno vijeće nema nadležnost da razmatra nijedno pitanje na osnovu kojeg bi moglo doći do povećanja kazne.

86. U ovom predmetu, posebno u svjetlu težine počinjenih krivičnih djela i uzimajući posebno u obzir otežavajuće okonosti koje žalilac nije osporio, Žalbeno vijeće smatra da žalilac nije dokazao da je kazna koja mu je izrečena toliko nerazumna da ukazuje na to da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje i nije pokazao da izrečena kazna nije u skladu s principima koje Međunarodni sud primjenjuje pri odmjeravanju kazne.

87. Iz gorenavedenih razloga žaliočev treći žalbeni osnov se odbija.

³⁶⁸ Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*, par. 44, Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*, par. 95; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 394 i 444.

³⁶⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Gacumbitsi*, par. 205. *Vidi* takođe Drugostepenu presudu u predmetu *Galić*, par. 442 i 455.

VI. DISPOZITIV

Iz gorenavedenih razloga, **ŽALBENO VIJEĆE**, jednoglasno

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika;

IMAJUĆI U VIDU pisane podneske obje strane u postupku i usmene argumente koje su one iznijele na ročištu 9. februara 2007.;

ZASIJEDAJUĆI na otvorenoj sjednici;

ODBIJA žaliočeve žalbene osnove;

POTVRĐUJE kaznu od 20 (dvadeset) godina zatvora koju je izreklo Pretresno vijeće;

NALAŽE, u skladu s pravilom 103(C) i pravilom 107 Pravilnika, da se žalilac zadrži u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne okončaju pripreme za njegovo prebacivanje u državu u kojoj će odslužiti kaznu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

Dana 2. aprila 2007. u Haagu, Nizozemska.

/potpis na originalu/
sudija Andréia Vaz,
predsjedavajuća

/potpis na originalu/
sudija Mohamed Shahabuddeen

/potpis na originalu/
sudija Mehmet Güney

/potpis na originalu/
sudija Theodor Meron

/potpis na originalu/
sudija Wolfgang Schomburg

[pečat Međunarodnog suda]

VII. DODATAK A: PROCEDURALNI KONTEKST

1. Dostava podnesaka u žalbenom postupku

1. Žalilac je dostavio najavu žalbe 5. januara 2006.¹ Dana 2. februara 2006. Žalbeno vijeće je odobrilo žaliočev zahtjev za produženje roka za petnaest dana nakon što mu je dostavljen prijevod Presude o kazni na B/H/S.² Ovaj prijevod je dostavljen 15. marta 2006., a žalilac je svoj žalbeni podnesak podnio 30. marta 2006.³ Tužilaštvo je podnesak respondentata podnijelo 2. maja 2006.⁴ Replika na podnesak respondentata dostavljena je 19. maja 2006.⁵

2. Sastav Žalbenog vijeća

2. Nalogom od 11. januara 2006. predsjednik Međunarodnog suda, sudija Fausto Pocar, imenovao je sljedeće sudije da rješavaju u ovom žalbenom postupku: sudiju Mohameda Shahabuddeena, sudiju Mehmeta Güneya, sudiju Andrésiu Vaz, sudiju Theodora Merona i sudiju Wolfganga Schomburga.⁶ Dana 2. februara 2006., nakon što je imenovana za predsjedavajućeg u ovom žalbenom postupku u skladu s pravilom 22(B) Pravilnika, sudija Andrésia Vaz izdala je nalog kojim sebe imenuje za predžalbenog sudiju odgovornog za cjelokupni predžalbeni postupak u ovom predmetu.⁷

3. Zahtjevi u skladu s pravilom 115

3. Dana 3. novembra 2006. Žalbeno vijeće u predmetu *Blaškić* donijelo je povjerljivu Odluku po zahtjevu u ime Miroslava Brale za pristup povjerljivom materijalu (u daljnjem tekstu: Odluka o pristupu), u kojoj je Miroslavu Brali odobrilo pristup transkriptu sa zatvorene sjednice u žalbenom postupku u predmetu *Blaškić*, ukoliko zaštićeni svjedok odbrane dâ svoju saglasnost i uz uslov da se primijene određene zaštitne mjere.⁸ Optužbi je naloženo da zatraži da Služba za žrtve i svjedoke Međunarodnog suda dobije saglasnost od navedenog svjedoka. Budući da saglasnost nije data, zatraženo je da optužba 20. decembra 2006. dostavi podnesak Žalbenom vijeću u predmetu *Blaškić* u vezi s korištenjem materijala koji je žalilac dao tokom unakrsnog ispitivanja tog svjedoka. Dana 11. januara 2007. optužba je u tom smislu *ex parte* podnijela sažetak. Dana 29. januara 2007. Žalbeno vijeće u predmetu *Blaškić* naložilo je optužbi da taj sažetak dostavi odbrani žalioca, uz

¹ Najava žalbe na kaznu u ime Miroslava Brale, 5. januar 2006.

² Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za produženje roka za podnošenje žalbenog podneska, 2. februar 2006.

³ Povjerljivi žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale, 30. mart 2006. Javna redigovana verzija ovog podneska dostavljena je 26. maja 2006. (u daljnjem tekstu: Podnesak žalioca)

⁴ Podnesak respondentata na "Žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale", 2. maj 2006. (u daljnjem tekstu: Podnesak respondentata).

⁵ Povjerljiva replika na podnesak respondentata u ime Miroslava Brale (u daljnjem tekstu: Replika na podnesak respondentata), 19. maj 2006., ponovo dostavljena u neizmijenjenom obliku radi pristupa javnosti 26. maja 2006.

⁶ Nalog kojim se imenuju sudije u predmetu po kojem postupuje Žalbeno vijeće, 11. januar 2006.

⁷ Nalog o imenovanju predžalbenog sudije, 2. februar 2006.

⁸ *Tužilac protiv Tihomira Blaškica*, predmet br. IT-95-14-R, Odluka o pristupu, str. 9.

uslov da budu primijenjene zaštitne mjere.⁹ Dana 8. februara 2007. Žalbeno vijeće u ovom predmetu odbilo je žaliočev zahtjev za prihvatanje tog sažetka kao dodatnog dokaza u žalbenom postupku u skladu s pravilom 115 Pravilnika.¹⁰

4. Dana 12. januara 2007. Žalbeno vijeće je djelimično odobrilo povjerljivi "Zahtjev u ime Miroslava Brale u skladu s pravilom 115", koji je žalilac podnio 9. novembra 2006.¹¹ Dana 30. januara 2007. žalilac je potom dostavio drugi dopunski podnesak.¹²

4. Drugi zahtjevi koji se tiču merituma predmeta

5. Dana 20. marta 2006. žalilac je podnio zahtjev kojim je tražio da mu Žalbeno vijeće odobri "pristup dokumentima od D1 do D182 iz ovjerenog sudskog spisa koji čini osnovu njegove žalbe".¹³ Dana 2. maja 2006. njegov zahtjev je djelimično odobren.¹⁴

6. Dana 30. avgusta 2006. Žalbeno vijeće je odlučivalo po nekoliko povjerljivih zahtjeva žalioca¹⁵ i optužbe¹⁶ koji se odnose na pristup žalioca dokumentima dostavljenim *ex parte* u njegovom predmetu, kao i obaveze objelodanjivanja od strane optužbe u skladu s pravilima 66 i 68 Pravilnika.¹⁷ Žalbeno vijeće je odbacilo Zahtjev za objelodanjivanje i Zahtjev za odbacivanje, odobrilo Zahtjev za ukidanje, a što se tiče Zahtjeva za pristup, naložilo je optužbi da se izjasni o tome da li je još uvijek potrebno zadržati *ex parte* status određenih dokumenata koje je navelo

⁹ *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-R, Odluka po izvještaju tužilaštva u vezi sa zahtjevom u ime Miroslava Brale za pristup povjerljivom materijalu (povjerljivo), 29. januar 2007.

¹⁰ Odluka po drugom zahtjevu Miroslava Brale za prihvatanje dodatnih dokaza na osnovu pravila 115 (povjerljivo), 8. februar 2007.

¹¹ Odluka po Zahtjevu Miroslava Brale za prihvatanje dodatnih dokaza (povjerljivo), 12. januar 2007. Ovi dodatni dokazi sastoje se od: (i) "Zahtjeva optužbe za *ex parte in camera* pretres u vezi s prihvatanjem novootkrivenih dokaza", dostavljenog *ex parte* i pod pečatom 11. decembra 1997. u predmetu br. IT-95-14-T, *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, i javno objavljenog 13. januara 2006. (u daljnjem tekstu: dokazni predmet D-A1); (ii) javne redigovane verzije "Redigovane replike optužbe na odgovor odbrane na zahtjev optužbe za preispitivanje ili ponovo razmatranje", zavedene 4. septembra 2006. u predmetu br. IT-95-14-R, *Tužilac protiv Tihomira Blaškića* (u daljnjem tekstu: dokazni predmet D-A2); i (iii) pisma Petera M. Kremera, QC, višeg pravnog zastupnika u žalbenom postupku, od 6. oktobra 2006. (u daljnjem tekstu: dokazni predmet D-A3).

¹² Drugi dopunski podnesak Miroslava Brale kojim potkrepljuje podnaslov 1.2(2) i 1.3, 30. januar 2007. Javna verzija je dostavljena 5. februara 2007. *Vidi* pod "Dopunski podnesci" *supra*.

¹³ Zahtjev Miroslava Brale za pristup ovjerenom sudskom spisu, 20. mart 2006., par. 1.

¹⁴ Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za pristup ovjerenom sudskom spisu, 2. maj 2006. Optužba je dobila nalog da obezbijedi redigovane verzije sljedećih povjerljivih dokumenata dostavljenih *ex parte*: D1-D50ter, D54-D51, D57ter-D55, D61bis-D58, D66ter-D62, D71-D70, D73bis-D72 i D110-D94A/B. U isto vrijeme ukinut je *ex parte* status povjerljivih dokumentata D77ter-D74 i D134ter-D133, kao i redigovane kopije povjerljivih dokumenata dostavljenih *ex parte* D1-D50ter, D54-D51, D57ter-D55, D61bis-D58, D66ter-D62, D71-D70, D73bis-D72 i D110-D94A/B. Žalioču je odobren pristup dokumentima D114 do D168, kao i povjerljivim dokumentima D77ter-D74 i D134ter-D133 i povjerljivim redigovanim dokumentima D110-D94A/B, D1-D50ter, D54-D51, D57ter-D55, D61bis-D58, D66ter-D62, D71-D70 i D73bis-D72.

¹⁵ Zahtjev za preispitivanje pristupa *ex parte* dijelovima žalbenog spisa, 20. juni 2006. (u daljnjem tekstu: Zahtjev za pristup); Zahtjev da se naloži objavljivanje olakšavajućeg materijala u skladu s pravilima 66 i 68, 21. juni 2006. (u daljnjem tekstu: Zahtjev za objavljivanje).

¹⁶ Zahtjev optužbe za izbacivanje, 10. juli 2006. (u daljnjem tekstu: Zahtjev za izbacivanje); Zahtjev optužbe da se odbije odgovor Miroslava Brale na najavu optužbe da se ukine *ex parte* status dopunskih podnesaka optužbe u vezi s pravilom 68, dostavljen 18. oktobra 2005. (RP D od 836 do 833), 31. juli 2006. (u daljnjem tekstu: Zahtjev za odbacivanje).

¹⁷ Odluka po zahtjevima za pristup *ex parte* dijelovima žalbenog spisa i za objelodanjivanje materijala koji sadrži olakšavajuće faktore, 30. avgust 2006.

Žalbeno vijeće. Dana 8. septembra 2006. optužba je postupila u skladu s odlukom Žalbenog vijeća; ukinula je *ex parte* status jednom broju tih dokumenata.¹⁸

5. Dopunski podnesci

7. Dana 15. avgusta 2006. žalilac je zatražio dozvolu da dopuni svoj žalbeni podnesak.¹⁹ Dana 9. januara 2007. Žalbeno vijeće je djelimično odobrilo njegov zahtjev.²⁰ Optužba je dostavila svoj odgovor 19. januara 2007.,²¹ a žalilac je svoju repliku dostavio 23. januara 2007.²²

8. Dana 30. januara 2007., u skladu s odlukom Žalbenog vijeća od 12. januara 2007.,²³ žalilac je dostavio drugi dopunski podnesak.²⁴ Optužba je dostavila svoj odgovor 6. februara 2007.,²⁵ a žalilac svoju repliku 14. februara 2007.²⁶ Nakon zahtjeva optužbe²⁷ da se odbiju dijelovi žaliočeve replike i zahtjeva žalioca da mu se odobri da dostavi odgovor na usmene argumente optužbe,²⁸ Žalbeno vijeće je djelimično odobrilo zahtjev optužbe i naložilo da se određeni dijelovi žaliočeve replike izbace, a istovremeno je odbilo žaliočev zahtjev.²⁹

¹⁸ Obavijest i molba optužbe za redigovanje u skladu s nalogom Žalbenog vijeća od 30. avgusta 2006., 8. septembar 2006.

¹⁹ Zahtjev Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s *ex parte* dijelom sudskog spisa (povjerljivo), 15. avgust 2006. (u daljnjem tekstu: Zahtjev od 15. avgusta 2006.).

²⁰ Odluka po Zahtjevu Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s *ex parte* dijelom sudskog spisa, 9. januar 2007. Žalbeno vijeće je prihvatilo kao valjano dostavljene paragrafe 1-7 i 10-11 povjerljivih "Prijedloga dopunskog podneska Miroslava Brale kojim se potkrepljuju osnovi 1.2(2) i 1.3" priloženih kao dodatak Zahtjevu od 15. avgusta 2006.

²¹ Odgovor optužbe na "Dopunski podnesak Miroslava Brale kojim se potkrepljuju osnovi 1.2(2) i 1.3" od 15. avgusta 2006. u skladu s Odlukom Žalbenog vijeća po Zahtjevu Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s *ex parte* dijelom sudskog spisa od 9. januara 2007. (povjerljivo), 19. januar 2007.

²² Replika u ime Miroslava Brale u vezi s njegovim Dopunskim podneskom kojim se potkrepljuju osnovi 1.2(2) i 1.3 (povjerljivo), 23. januar 2007.

²³ Vidi niže u tekstu pod "Zahtjevi u skladu s pravilom 115".

²⁴ Drugi dopunski podnesak Miroslava Brale kojim se potkrepljuju podnaslovi 1.2(2) i 1.3 (povjerljivo), 30. januar 2007. Javna verzija dostavljena je 5. februara 2007.

²⁵ Odgovor optužbe na Drugi dopunski podnesak Miroslava Brale kojim se potkrepljuju podnaslovi 1.2(2) i 1.3 (povjerljivo), 6. februar 2007.

²⁶ Replika u vezi s Drugim dopunskim podneskom Miroslava Brale kojim se potkrepljuju podnaslovi 1.2(2) i 1.3 s citatima iz ovjerenog sudskog spisa kao odgovor na argumente optužbe u vezi s podnaslovom 1.2(1) iznesenim tokom usmene rasprave, 14. februar 2007. Ova replika je prvobitno trebala biti dostavljena 12. februara 2007. Dana 13. februara 2007., nakon što su izneseni valjani razlozi, Žalbeno vijeće je odobrilo žaliočev zahtjev za dvodnevno produženje roka na koji nije uloženi prigovor (Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za produženje roka za dostavljanje replike u vezi s njegovim dopunskim podneskom, 13. februar 2007.).

²⁷ Zahtjev optužbe za izbacivanje, 15. februar 2007.

²⁸ Zahtjev žalioca za odobrenje da dostavi odgovor na usmene argumente optužbe, 23. februar 2007.

²⁹ Odluka po zahtjevu optužbe za izbacivanje i po zahtjevu žalioca za odobrenje da dostavi odgovor na usmene argumente optužbe, 5. mart 2007.

6. Statusne konferencije

9. Statusne konferencije u skladu s pravilom 65ter Pravilnika održane su 8. maja 2006. i 15. septembra 2006.³⁰

7. Žalbena rasprava

10. U skladu s Nalogom o rasporedu od 10. januara 2007., rasprava o meritumu žalbe održana je 9. februara 2007.

³⁰ Nalogom od 11. januara 2007. predžalbeni sudija je naložio da se statusna konferencija zakazana za taj dan otkaže na osnovu zahtjeva žalioca da se odrekne prava na statusnu konferenciju, na šta nije uložena prigovor.

VIII. DODATAK B: GLOSAR

A. Spisak citiranih sudskih odluka

1. Međunarodni sud

ALEKSOVSKI

Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog, predmet br. IT-95-14/1-A, Presuda, 24. mart 2000. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Aleksovski*).

BABIĆ

Tužilac protiv Milana Babića, predmet br. IT-03-72-S, Presuda o kazni, 29. jun 2004. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Babić*).

Tužilac protiv Milana Babića, predmet br. IT-03-72-A, Presuda o kazni, 18. juli 2005. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Babić*).

BANOVIĆ

Tužilac protiv Predraga Banovića, predmet br. IT-02-65/1-S, Presuda o kazni, 28. oktobar 2003. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Banović*).

V. BLAGOJEVIĆ I D. JOKIĆ

Tužilac protiv Vidoja Blagojevića i Dragana Jokića, predmet br. IT-02-60-T, Presuda, 17. januar 2005. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*).

BLAŠKIĆ

Tužilac protiv Tihomira Blaškića, predmet br. IT-95-14-T, Presuda, 3. mart 2000. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Blaškić*).

Tužilac protiv Tihomira Blaškića, predmet br. IT-95-14-A, Presuda, 29. juli 2004. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*).

BRALO

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-S, Preliminarni nalog po Zahtjevu za objelodanjivanje materijala koji sadrži informacije o olakšavajućim okolnostima u skladu s pravilom 68 (povjerljivo), 5. oktobar 2005.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-S, Presuda o kazni, 7. decembar 2005. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni).

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za pristup ovjerenom sudskom spisu, 2. maj 2006.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po zahtjevima za pristup *ex parte* dijelovima žalbenog spisa i za objelodanjivanje materijala koji sadrži olakšavajuće faktore, 30. avgust 2006.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s *ex parte* dijelom sudskog spisa, 9. januar 2007.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za prihvatanje dodatnih dokaza (povjerljivo), 12. januar 2007.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-97-17-A, Odluka po zahtjevu Miroslava Brale za produženje roka za podnošenje žalbenog podneska, 2. februar 2006.

Tužilac protiv Miroslava Brale, predmet br. IT-95-17-A, Odluka po drugom zahtjevu Miroslava Brale za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 115 (povjerljivo), 8. februar 2007.

ČELEBIĆI (A)

Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića zvanog Pavo, Hazima Delića i Esada Landže zvanog Zenga, predmet br. IT-96-21-T, Presuda, 16. novembar 1998. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Čelebići*).

Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića zvanog Pavo, Hazima Delića i Esada Landže zvanog Zenga, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Čelebići*).

ČELEBIĆI (B)

Tužilac protiv Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže, predmet br. IT-96-21-A, Presuda po žalbi na kaznu, 8. april 2003. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Mucića i drugih*).

ČEŠIĆ

Tužilac protiv Ranka Češića, predmet br. IT-95-10/1, Presuda o kazni, 11. mart 2004. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Češić*).

DERONJIĆ

Tužilac protiv Miroslava Deronjića, predmet br. IT-02-61-S, Presuda o kazni, 30. mart 2004. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Čelebići*).

Tužilac protiv Miroslava Deronjića, predmet br. IT-02-61-A, Presuda po žalbi na kaznu, 20. juli 2005. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi u predmetu *Čelebići*).

ERDEMOVIĆ

Tužilac protiv Dražena Erdemovića, predmet br. IT-96-22-A, Presuda, 7. oktobar 1997. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Erdemović*).

Tužilac protiv Dražena Erdemovića, predmet br. IT-96-22-Tbis, Presuda o kazni, 5. mart 1998. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Erdemović* iz 1998.).

FURUNDŽIJA

Tužilac protiv Ante Furundžije, predmet br. IT-95-17/1-T, Presuda, 10. decembar 1998. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Furundžija*).

Tužilac protiv Ante Furundžije, predmet br. IT-95-17/1-T, Presuda, 21. juli 2000. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*).

GALIĆ

Tužilac protiv Stanislava Galića, predmet br. IT-98-29-A, Presuda, 30. novembar 2006. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Galić*).

HARADINAJ

Tužilac protiv Ramusha Haradinaja i drugih, predmet br. IT-04-84-AR65.1, Odluka o izmijenjenim uslovima privremenog puštanja na slobodu Ramusha Haradinaja, 10. mart 2006. (u daljnjem tekstu: Odluka o izmijenjenim uslovima privremenog puštanja na slobodu u predmetu *Haradinaj*).

JELISIĆ

Tužilac protiv Gorana Jelisića, predmet br. IT-95-10-T, Presuda, 14. decembar 1999. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Jelisić*).

Tužilac protiv Gorana Jelisića, predmet br. IT-95-10-A, Presuda, 5. juli 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Jelisić*).

JOKIĆ

Tužilac protiv Miodraga Jokića, predmet br. IT-01-42/1-S, Presuda o kazni, 18. mart 2004. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Jokić*).

Tužilac protiv Miodraga Jokića, predmet br. IT-01-42/1-A, Presuda po žalbi na kaznu, 30. avgust 2005. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Jokić*).

KORDIĆ I ČERKEZ

Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza, predmet br. IT-95-14/2-T, Presuda, 26. februar 2001. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*).

Tužilac protiv Darija Kordića i Marija Čerkeza, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*).

KRSTIĆ

Tužilac protiv Radislava Krstića, predmet br. IT-98-33-T, Presuda, 2. avgust 2001. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Krstić*).

Tužilac protiv Radislava Krstića, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Krstić*).

KUNARAC, KOVAČ I VUKOVIĆ

Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda, 12. juni 2002. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*).

Z. KUPREŠKIĆ, M. KUPREŠKIĆ, V. KUPREŠKIĆ, JOSIPOVIĆ, (PAPIĆ) I ŠANTIĆ

Tužilac protiv Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića, Drage Josipovića, Dragana Papića i Vladimira Šantića zvanog Vlado, predmet br. IT-95-16-T, Presuda, 14. januar 2000. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*).

Tužilac protiv Zorana Kupreškića, Mirjana Kupreškića, Vlatka Kupreškića, Drage Josipovića, i Vladimira Šantića, predmet br. IT-95-16-A, Presuda po žalbama, 23. oktobar 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kupreškić i drugi*).

KVOČKA, KOS, RADIĆ, ŽIGIĆ I PRCAĆ

Tužilac protiv Miroslava Kvočke, Milojice Kosa, Mlađe Radića, Zorana Žigića i Dragoljuba Prcaća, predmet br. IT-98-30/1-T, Presuda, 2. novembar 2001. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*).

Tužilac protiv Miroslava Kvočke, Milojice Kosa, Mlađe Radića, Zorana Žigića i Dragoljuba Prcaća, predmet br. IT-98-30/1-A, Presuda, 28. februar 2005. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kvočka i drugi*).

MRĐA

Tužilac protiv Darka Mrđe, predmet br. IT-02-59-S, Presuda o kazni, 31. mart 2004. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Mrđa*).

NALETILIĆ I MARTINOVIĆ

Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića, predmet br. IT-98-34-A, Presuda, 3. maj 2006. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Naletilić i Martinović*).

D. NIKOLIĆ

Tužilac protiv Dragana Nikolića, predmet br. IT-94-02-S, Presuda o kazni, 18. decembar 2003. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu protiv *Dragana Nikolića*).

Tužilac protiv Dragana Nikolića, predmet br. IT-94-02-A, Presuda po žalbi na kaznu, 4. februar 2005. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Dragana Nikolića*).

M. NIKOLIĆ

Tužilac protiv Momira Nikolilća, predmet br. IT-02-60/1-S, Presuda o kazni, 2. decembar 2003. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu protiv *Momira Nikolića*).

Tužilac protiv Momira Nikolilća, predmet br. IT-02-60/1-A, Presuda po žalbi na kaznu, 8. mart 2006. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu protiv *Momira Nikolića*).

OBRENOVIĆ

Tužilac protiv Dragana Obrenovića, predmet br. IT-02-60/2-S, Presuda o kazni, 10. decembar 2003. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Obrenović*).

ORIĆ

Tužilac protiv Nasera Orića, predmet br. IT-03-68-T, Presuda, 30. juni 2006. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Orić*).

PLAVŠIĆ

Tužilac protiv Biljane Plavšić, predmet br. IT-00-39&40/1-S, Presuda o kazni, 27. februar 2003. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Plavšić*).

RAJIĆ

Tužilac protiv Ivica Rajića zvanog Viktor Andrić, predmet br. IT-95-12-S, Presuda o kazni, 8. maj 2006. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Rajić*).

M. SIMIĆ

Tužilac protiv Milana Simića, predmet br. IT-95-9/2-S, Presuda o kazni, 17. oktobar 2002. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Simić*).

STAKIĆ

Tužilac protiv Milomira Stakića, predmet br. IT-97-24-A, Presuda po žalbi, 22. mart 2006. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*).

P. STRUGAR

Tužilac protiv Pavla Strugara, predmet br. IT-01-42-T, Presuda, 31. januar 2005. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Strugar*).

D. TADIĆ

Tužilac protiv Duška Tadića zvanog Dule, predmet br. IT-94-1-T, Presuda o kazni, 14. juli 1997. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Tadić* iz 1997.)

Tužilac protiv Duška Tadića, predmet br. IT-94-1-A, Presuda, 15. juli 1999. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Tadić*).

Tužilac protiv Duška Tadića, predmet br. IT-94-1-A i IT-94-1-Abis, Presuda o žalbi na kaznu, 26. januar 2000. (u daljnjem tekstu: Presuda po žalbi na kaznu u predmetu *Tadić*).

TODORVIĆ

Tužilac protiv Stevana Todorovića, predmet br. IT-95-9/1-S, Presuda o kazni, 31. juli 2001. (u daljnjem tekstu: Presuda o kazni u predmetu *Todorović*).

VASILJEVIĆ

Tužilac protiv Mitra Vasiljevića, predmet br. IT-98-32-T, Presuda, 29. novembar 2002. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Vasiljević*).

Tužilac protiv Mitra Vasiljevića, predmet br. IT-98-32-A, Presuda, 25. februar 2004. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*).

2. MKCR**AKAYESU**

Tužilac protiv Jeana-Paula Akayesua, predmet br. ICTR-96-4-A, Presuda, 1. juni 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Akayesu*).

GACUMBITSI

Tužilac protiv Gacumbitsija, predmet br. ICTR-2001-64-A, Presuda, 7. juli 2006. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Gacumbitsi*).

KAMBANDA

Jean Kambanda protiv tužioca, predmet br. ICTR-97-23-A, Presuda, 19. oktobar 2000. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kambanda*).

KAMUHANDA

Tužilac protiv Jeana de Dieua Kamuhande, predmet br. ICTR-95-1-A, Presuda, 19. septembar 2005. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kamuhanda*).

KAYISHEMA I RUZINDANA

Tužilac protiv Clémenta Kayishema i Obeda Ruzindane, predmet br. ICTR-95-1-A, Presuda (Razlozi), 1. juni 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kayishema i Ruzindana*).

MUSEMA

Tužilac protiv Alfreda Museme, predmet br. ICTR-96-13-A, Presuda, 16. novembar 2001. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Musema*).

NIYITEGEKA

Tužilac protiv Eliézera Niyitegeke, predmet br. ICTR-96-14-T, Presuda po žalbi, 9. juli 2004. (u daljnjem tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Niyitegaka*).

SERUGENDO

Tužilac protiv Josepha Serugende, predmet br. ICTR-2005-84-I, Presuda i kazna, 12. juni 2006. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda i kazna u predmetu *Serugendo*).

SERUSHAGO

Tužilac protiv Omara Serushaga, predmet br. ICTR-98-39-S, Kazna, 5. februar 1999. (u daljnjem tekstu: Kazna u predmetu *Serushago*).

SIMBA

Tužilac protiv Aloysa Simbe, predmet br. ICTR-01-76-T, Presuda i kazna, 13. decembar 2005. (u daljnjem tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Simba*).

B. Spisak drugih pravnih izvora

Rezolucija Savjeta bezbjednosti br. 1534 (2004.), 26. mart 2004.

Rezolucija Generalne skupštine UN-a A/RES/51/203, 17. decembar 1996.

Rezolucija Generalne skupštine UN-a A/RES/55/24, 14. novembar 2000.

C. Spisak skraćenica

U skladu s pravilom 2(B) Pravilnika o postupku i dokazima, muški rod uvijek se odnosi na ženski, a jednina na množinu i obrnuto.

AT.	Stranica transkripta s rasprava u žalbenom postupku u ovom predmetu. Svi brojevi stranica transkripta koji se pominju potiču iz neslužbene i neispravljene verzije transkripta, ukoliko nije drugačije naznačeno. Stoga je moguće da postoje manje razlike u označavanju stranica u toj verziji i konačnoj verziji transkripata objavljenih u javnosti. Žalbeno vijeće odbija svaku odgovornost za ispravke i/ili greške u tim transkriptima. U slučaju sumnje, pregledati video- zapis rasprave.
B/H/S	bosanski/hrvatski/srpski jezik
Drugi dopunski podnesak	Drugi dopunski podnesak Miroslava Brale kojim potkrepljuje podnaslove 1.2(2) i 1.3, 30. januar 2007.
"Džokeri"	jedinica u sklopu 4. bojne Vojne policije HVO
HVO	Hrvatsko vijeće odbrane (vojska bosanskih Hrvata)
Međunarodni sud	Međunarodni sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine.
MKCR	Međunarodni krivični sud za krivično gonjenje osoba odgovornih za genocid i druga kršenja međunarodnog

	humanitarnog prava počinjena na teritoriji Ruande i stanovnika Ruande odgovornih za genocid i druga kršenja počinjena na teritorijama okolnih država u periodu od 1. januara 1994. do 31. decembra 1994.
Najava žalbe	Najava žalbe na kaznu u ime Miroslava Brale, 5. januar 2006.
odbrana	branioci Miroslava Brale
Odgovor na Drugi dopunski podnesak	Odgovor optužbe na Drugi dopunski podnesak Miroslava Brale kojim potkrepljuje podnaslove 1.2(2) i 1.3 (povjerljivo), 6. februar 2007.
Odgovor na Prvi dopunski podnesak	Odgovor optužbe na "Dopunski podnesak Miroslava Brale kojim se potkrepljuju osnovi 1.2(2) i 1.3" od 15. avgusta 2006. u skladu s Odlukom Žalbenog vijeća po Zahtjevu Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s <i>ex parte</i> dijelom sudskog spisa od 9. januara 2007. (povjerljivo), 19. januar 2007.
Odgovor respondenta	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-A, Odgovor optužbe na "Žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale", 2. maj 2006.
Optužba	Kancelarija tužioca
Podnesak odbrane u vezi s odmjeravanjem kazne	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , Podnesak odbrane u ime Miroslava Brale u vezi s odmjeravanjem kazne (javna verzija), br. IT-95-17-S, 25. novembar 2005. i Dopunski materijal u vezi s odmjeravanjem kazne, 29. novembar 2005.
Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne (djelimično pod pečatom)	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-S, Podnesak optužbe u vezi s odmjeravanjem kazne <i>djelimično pod pečatom</i> , 10. oktobar 2005.
Podnesak žalioaca	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-A, Žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale (javna verzija), 26. maj 2006.
Povjerljivi podnesak žalioaca	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-A, Povjerljivi žalbeni podnesak u ime Miroslava Brale, 30. mart 2006.
Pravilnik	Pravilnik o postupku i dokazima
Presuda o kazni	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-S, Presuda o kazni, 7. decembar 2005.
Prvi dopunski podnesak	Zahtjev Miroslava Brale za odobrenje da dopuni žalbeni podnesak u svjetlu novih informacija u vezi s <i>ex parte</i> dijelom sudskog spisa (povjerljivo), 15. avgust 2006.

Rasprava o odmjeravanju kazne	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-S, Rasprava o odmjeravanju kazne, 20. oktobar 2005. (u daljnjem tekstu: Rasprava o odmjeravanju kazne)
Replika na podnesak respodenta	<i>Tužilac protiv Miroslava Brale</i> , predmet br. IT-95-17-A, povjerljiva Replika u ime Miroslava Brale na podnesak respodenta, 19. maj 2006., ponovno dostavljena bez redigovanja 26. maja 2006. radi pristupa javnosti
Replika na Drugi dopunski podnesak	Replika u vezi s Drugim dopunskim podneskom Miroslava Brale kojim on potkrepljuje podnaslove 1.2(2) i 1.3 s citatima iz ovjerenog sudskog spisa u Replici na argumente optužbe u vezi s podnaslovima 1.2(1) iznesenim tokom usmenih argumenata, 14. februar 2007.
Replika na Prvi dopunski podnesak	Replika u ime Miroslava Brale u vezi s Prvim dopunskim podneskom kojim potkrepljuje osnove 1.2(2) i 1.3 (povjerljivo), 23. januar 2007.
Statut	Statut Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju osnovanog Rezolucijom br. 827 Savjeta bezbjednosti (1993.)
T.	Stranica transkripta s rasprava u pretresnom postupku u ovom predmetu. Svi brojevi transkripta koji se pominju potiču iz neslužbene i neispravljene verzije transkripta, ukoliko nije drugačije naznačeno. Stoga j moguće da postoje manje razlike u označavanju stranica u toj verziji i konačnoj verziji transkripata objavljenih u javnosti. Žalbeno vijeće odbija svaku odgovornost za ispravke ili greške u tim transkriptima. U slučaju sumnje, pregledati video-zapis rasprave.
UN	Ujedinjene nacije
Žalilac	Miroslav Bralo